Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 74 (9570). • 1989 йил 18 апрель • сешанба • Баҳоси 3 тийин.

СССР Олий Советиi Президиумининг

Фармони

СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ СЪЕЗДИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Советининг 1988 йил 1 декабрда қабул қилган «СССР Конституцияси (Асосий қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги СССР Қонунини кучга киритиш тартиби тўғрисида»ги қарорига мувофиқ, СССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

СССР халқ депутатлари съезди 1989 йил 25 майда Москва шаҳрида чақирилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси **М. ГОРБАЧЕВ.**

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари **Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.**

Москва, Кремль. 1989 йил 14 апрель.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ 1989 ЙИЛ 1 МАЙ ЧАҚИРИҚЛАРИ

1. Яшасин меҳнаткашларнинг халқаро бирдамлик куни — 1 Май!
2. Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!
3. Социализмни революцион янгилашнинг ғоявий негизи — марксча-ленинча таълимот яшайверсин ва ривожланаверсин!
4. Яшасин қайта қуришнинг ташаббускори ва кафили бўлган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!
5. Коммунистлар! XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг новаторлик ғояларини конкрет ишларда амалга оширингиз!
6. Яшасин чинакам халқ ҳокимияти органлари— Советлар!
7. Улуғ Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи мустаҳкамланиб, гуллабяшнайверсин!
8. СССР халқлари! Социалистик интернационализм ва совет ватанпарварлиги анъаналарини авайлаб асрангиз ва ривожлантираверингиз! Миллатчилик ва шовинизм кўринишларига қатъий зарба бераверингиз!
9. Яшасин жамиятимизнинг етакчи кучи — ишчилар синфи!
10. Қишлоқ меҳнатчилари! КПСС Марказий Комитети 1989 йил март Пленуми қарорларини амалга оширинг! Социалистик мулкчиликнинг турли шакллари ва хўжалик юритишнинг хилма-хил турлари негизида мамлакат аҳолисини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилайверингиз!
11. Совет олимлари, маданият ва санъат арбоблари! Қайта қуришнинг интеллектуал имкониятини ошираверингиз! Социализмнинг маънавий қадриятларини асраб, кўпайтираверингиз!
12. Совет хотин-қизлари! Ҳар куни оила фаровонлиги тўғрисида ғамхўрлик қилиб, меҳнат ва жамоат ишларида, тинчлик учун курашда фаол қатнашингиз!
13. Комсомоллар, йигит ва қизлар! Билимларни, меҳнат ва ижтимоий фаолият кўникмаларини сабот билан эгаллайверингиз! Қайта қуришда фаол қатнашингиз!
14. Совет касаба союзлари! Меҳнатни юксак даражада ташкил этиш учун, одамларнинг турмуш шароитларини яхшилаш учун курашингиз! Социал адолатни қарор топтираверингиз, меҳнаткашларнинг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилаверингиз!
15. Партия, уруш ва меҳнат ветеранларига алангали салом!
16. ССР Иттифоқи гражданлари! Халқ манфаатлари ва социализмни янгилаш манфаатлари йўлида қайта қуришда жамоатчилик ташаббуси ва активлигини ривожлантираверингиз!
17. Совет жангчилари! Жанговар уюшқоқлик ва интизомни мустаҳкамлангиз! Армия ва Флотда қайта қуришнинг фаол иштирокчилари, совет халқи тинч меҳнатининг ишончли ҳимоячилари бўлингиз!
18. Коммунистик ва ишчи партияларига, чет эллардаги барча демократик кучларга биринчи Май саломи!
19. Социалистик давлатлар халқларининг ҳамдўстлиги мустаҳкамланаверсин!
20. Меҳнат аҳлининг манфаатлари учун, эксплуатацияга, социал ва миллий зулмга қарши мардонавор курашчиларга алангали салом!
21. Европа халқлари! Қитъамизда хавфсизлик ва ҳамкорлик умумий хонадонини барпо этайлик!
22. Ер юзи халқлари! Ядросиз ва зўравонликсиз дунё учун курашингиз! Янгича сиёсий тафаккур негизида жаҳоншумул, умуминсоний муаммоларни ҳал этиш учун куч-ғайратларни бирлаштирайлик!

СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИНИ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

14 апрель куни Москвада, Союзлар уйида СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди. 2 ва 9 апрель кунлари такрорий овоз бериш чоғида СССР халқ депутатлари сайловининг якунлари чиқарилди. Комиссия раиси В. П. Орлов ушбу масала юзасидан ахборот берди.

Марказий сайлов комиссиялари округ сайлов комиссиялари тақдим этган протоколларни кўриб чиқиб, территориал округларда такрорий овоз бериш чоғида сайланган 46 халқ депутатини ва миллий-территориал округларда сайланган 30 халқ депутатини рўйхатга олди.

Такрорий овоз бериш чоғида СССР халқ депутатлари сайловининг натижалари тўғрисидаги ахборот матбуотда эълон қилинади.

Марказий сайлов комиссияси айрим округ сайлов комиссияларининг илтимосларини эътиборга олиб, 1989 йилнинг 14 майига белгиланган такрорий сайлов чоғида СССР халқ депутатлигига номзодларни рўйхатга олиш муддатини 21 апрелгача узайтирди.

Комиссия мажлисида СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Лукьянов, СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. Н. Ментешашвили қатнашдилар.

(ТАСС).

•

СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИНИ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ АХБОРОТИ

1989 ЙИЛНИНГ 2 ВА 9 АПРЕЛЬ КУНЛАРИДА ҚАЙТА ОВОЗ БЕРИШ ЧОҒИДА СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Округ сайлов комиссияларининг қайта овоз бериш чоғида СССР халқ депутатлари сайлови натижалари тўғрисида олинган протоколларни кўриб чиққан Марказий сайлов комиссияси хабар қилади:

«СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисида»ги СССР Қонунининг 60-моддасига мувофиқ 1989 йил 2 ва 9 апрель кунлари 46 та территориал ва 30 та миллий-территориал сайлов округида қайта сайлов ўтказилди. Сайловчилар рўйхатига 13591170 киши киритилган эди. Овоз беришда 10125999 сайловчи ёки уларнинг 74,5 фоизи қатнашди. Қайта овоз бериш натижасида юқорида кўрсатилган округлардан 76 нафар СССР халқ депутати сайланди.

Округ сайлов комиссияларининг ҳар бир территориал ва миллий территориал сайлов округида қайта овоз бериш натижалари тўғрисидаги ахборотлари маҳаллий матбуотда эълон қилинган.

СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИНИ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИ.

ТОШКЕНТ УНИВЕРСИТЕТИДАГИ УЧРАШУВ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов В. И. Ленин номли Тошкент давлат университети ўқитувчилари ва студентлари билан учрашди. У республика партия ташкилоти, барча меҳнаткашлари турмушнинг ҳамма соҳаларидаги қайта қуришнинг кенг миқёсли вазифаларини қандай ҳал этаётганликлари ҳақида батафсил сўзлаб берди.

Партия ходимларининг жамоатчилик билан учрашувлари анъанавий тус олди. Бундай учрашувлар одамларни ҳаяжонга солаётган муаммоларни дўстона амалий-вазиятда муҳокама қилиш, республика коммунистлари, меҳнаткашлари олдида турган вазифаларни қандай қилиб яхшироқ ҳал этиш тўғрисида биргалашиб ўйлашга имкон беради.

КПСС Марказий Комитети 1989 йил март Пленумининг қарорлари мамлакатимизни қайта қуришнинг барча жараёнларини идрок этишда янги даражага олиб чиқди, деб таъкидланди учрашувда. Пленум ишлаб чиққан сиёсий йўл-йўриқлар ва кўрсатмалар аграр масала доирасидан чиқади, улар принципиал умумназарий, умумсиёсий ва умумиқтисодий аҳамиятга моликдир. Гап аграр соҳада ҳам, умуман экономикада ҳам узоқ муддатга мўлжалланган ишларимизни белгилаб берувчи янги ёндашувлар тўғрисида бормоқда.

Қишлоқ хўжалик ходимлари яқинда бўлиб ўтган қурултойда КПСС Марказий Комитети Пленуми якунларини якдиллик билан маъқулладилар, агросаноат комплексини ривожлантириш, Озиқ-овқат программасини бажариш муаммоларини муҳокама қилдилар.

Бўлиб ўтган СССР халқ депутатлари сайлови қайта қуришда муҳим босқич бўлди. Сайлов эркин фикрлашиш вазиятида янгича ўтди, демократиямизнинг замиридаги имкониятларни яна бир бор кўрсатди. Сайлов қайта қуриш фойдасига умумхалқ референдуми бўлди, деб тўла асос билан айтиш мумкин.

Республикамизга доир маълумотлар ана шундан далолат бермоқда. 81 та округда 145 номзод рўйхатга олинган эди. Сайловда 9 миллион 446 минг киши — сайловчиларнинг 96 проценти қатнашди, улар 69 депутатни сайладилар. Иттифоқ органлари конференциялари ва пленумларидаги сайлов якунларини ҳам ҳисобга олганда, республикамиздан СССР Олий Советида 96 депутат вакил бўлади. Халқ ишончини қозонган одамлар орасида турли касб кишилари бор. Депутатларнинг 22 проценти ишчилар, 14 проценти колхозчилар, 85 проценти КПСС аъзолари ва аъзоликка кандидатлардир.

Сайлов якунлари батафсил таҳлил этилади, аммо бир нарсани ҳозир қатъий айтиш мумкин: халқ ўзини ҳозир ҳар қачонгидан кўра хўжайин деб ҳис эта бошлади. Бу ҳам қайта қуришнинг энг муҳим натижаси, демократияни ривожлантиришдаги муҳим қадамдир.

Университет ўқитувчилари ва студентлари билан суҳбатда демократиялаш жараёни партия турмушининг барча соҳаларига чуқуррок кириб бораётганлиги таъкидланди. Кадрлар билан ишда демократия асосларини ривожлантириш юзасидан кўп иш қилинмоқда. Раҳбарлик ишларига янги кишиларни кўтаришда ҳамиша коммунистлар ва партиясизларнинг фикри ҳисобга олинмоқда. Коммунистларнинг ва меҳнат коллективларининг йиғилишларида коммунист раҳбарларнинг ҳисоботи мунтазам қўйилмоқда.

Таҳлил шуни кўрсатмоқдаки, салбий ҳодисаларга қарши кураш қуйидан бўладиган ташаббуснинг рўёбга чиқиши, интизом ва тартибнинг мустаҳкамланиши натижасида баъзи силжишларга эришилди. Туб иқтисодий ислоҳот тадбирлари ўз самараларини бера бошлади. «Б» группаси (истеъмол моллари ишлаб чиқариш) тармоқларини илдам ривожлантириш тенденцияси вужудга келди.

Социал соҳадаги танг аҳволни бартараф этиш учун ноишлаб чиқариш соҳасига капитал маблағ 1985 йилдаги 26,5 процентдан 1988 йилда 30 процентга етказилди. Бу эса уй-жойлар, мактаблар, касалхоналар ва шу каби объектларни ишга тушириш йиллик ўртача ҳажмини кўпайтиришга имкон берди.

Шу билан бирга халқ хўжалигида ва социал соҳада вазият мураккаблигича қолмоқда.

Бу масалалар ҳозир жамоатчиликнинг диққат-марказида турибди. Уларни ҳал этишнинг энг самарали йўллари зўр бериб қидирилмоқда. Баҳслар, мунозаралар авж олмоқда. Хилма-хил фикрлар, ғоялар ва таклифлар айтилмоқда. Лекин қайта қуришдан шу дақиқанинг ўзида натижа кутмаслик керак. Ҳар бир жойда келажакни кўзлаб, аниқ, илмий жиҳатдан асосланган истиқболни кўзлаб, қизғин иш олиб бориш лозим.

Учрашувда олий мактабни қайта қуришда университетнинг тутган ўрни муҳимлиги таъкидланди. Ҳозирги вақтда университет мамлакатдаги етакчи 70 та олий ўқув юрти қаторига киради. Унда кўпгина истиқболли илмий йўналишлар вужудга келди, юқори малакали кадрлар дарс бермоқдалар.

Фан, ишлаб чиқариш ва ўқув жараёнини бир-бирига боғлаш тажрибасини оммалаштирса арзийди. Университет ишлаб чиқаришда ҳамда республика Фанлар академиясининг институтларида кафедраларнинг 22 та филиалини ташкил этди. Бу таълим жараёнини интенсивлаш ва айни вақтда кучларни фундаментал ва амалий тадқиқотларнинг академия мавзуларига жалб этиш, академиянинг тегишли бўлимлари билан бу ишларни мувофиқлаштириш имконини беради. Саноат корхоналари ва тармоқлари билан бевосита узоқ муддатли шартнома тузиш практикасини. ўқув-илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари тузиш тажрибасини мумкин қадар кўпроқ самара берадиган қилиб ривожлантириш жуда муҳимдир.

Олий таълимни қайта қуриш миқёслари ва суръатлари унда студентларнинг онгли равишда ва ташаббускорлик билан иштирок этишларига кўп жиҳатдан боғлиқ. Студентларнинг ўзларини ўзлари бошқаришларини фаол ривожлантирмоқ лозим. Ректорат, партия комитети, комсомол ва касаба союз ташкилотлари бўлажак мутахассисларнинг ўқиш, дам олишни ташкил этишдаги мустақилликларини кун сайин қўллаб-қувватлашлари ва мустаҳкамлашлари, тарбия масалаларини, маъмурий ва хўжалик масалаларини ҳал қилиш чоғида студентларнинг коллектив фикрини ҳисобга олишлари керак.

Учрашувда студентлар орасида миллатлараро муносабатларнинг юксак маданиятини шакллантириш, миллий маданиятни ривожлантириш, тарихий ўтмишни ёритиш муаммоларига аниқ синфий ёндашувларни ишлаб чиқиш зарурлиги тўғрисида гапирилди.

Аммо баъзи бировлар кўпроқ шов-шув кўтаришни, эҳтиросларни авж олдиришни афзал кўрмоқдалар. Бундай йўл олдиндан билиб бўлмайдиган оқибатларга олиб бориши мумкин.

Бундай кайфиятга Ўзбекистоннинг кенг жамоатчилиги, меҳнаткашлари қўшилмаяптилар, улар қуруқ сафсатани республика партия ташкилотининг, барча соғлом кучларнинг конкрет, бунёдкорлик куч-ғайратларидан аниқ фарқ қилмоқдалар.

Р. Н. Нишонов учрашув қатнашчиларининг кўпданкўп саволларига жавоб қайтарди. У Тошкент давлат университети студентларининг ўқиш ва турмуш шароитлари билан танишди, янги ўқув корпусларини кўздан кечирди, лабораторияларда бўлди, ётоқхоналар ва ошхоналарни бориб кўрди. Химия факультети лабораторияларида одамлар сиҳат-саломатлиги учун хавфсиз янги дефолиантлар, сариқ касалига қарши ишлатиладиган дорилар яратиш юзасидан иш олиб борилмоқда. Олимлар билан суҳбатда аҳолининг соғлиғини мустаҳкамлашга, экология муаммоларини ҳал қилишга қаратилган мавзуларни ишлаб чиқишга кўпроқ эътибор бериш истаги айтилди. Студентлар умумий билим эмас, балки амалий фаолиятда уларга ёрдам берадиган конкрет билим олишлари керак.

Студентларнинг маиший шароитларини яхшилашга жиддий эътибор берилди. Ўтган йили олий ўқув юртлари шаҳарчасида иккита замонавий ётоқхона фойдаланишга топширилди, яна тўртта ётоқхона қуриш режалаштирилмоқда. Сўнгги вақтда ошхоналарда тайёрланаётган таомларнинг хили анча кўпайди ва сифати яхшиланди. Студентлар ва ўқитувчилар билан суҳбат чоғида университетнинг партия, комсомол, касаба союз ташкилотлари социал масалалар тўғрисида доимий ғамхўрлик қилишлари лозимлиги таъкидланди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. И. Иброҳимов — Тошкент қишлоқ хўжалик институти коллективи билан, республика Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти коллективи билан учрашдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва аъзоликка — кандидатлар: В. П. Анишчев — Тошкент политехника институти, Д. Д. Берков — Тошкент халқ хўжалиги институти, П. В. Догонкин— Ўрта Осиё медицина-педиатрия институти, Ш. З. Камолхўжаев — Тошкент автомобиль транспорти ва йўллар институти, М. М. Мирқосимов — Ангрен педагогика институти, В. И. Огарок — Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институти, М. Ҳ. Ҳолмуҳамедов — Низомий номли Тошкент давлат педагогика институти. Ҳ. А. Алимова — Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти, И. Ҳ. Жўрабеков — Тошкент фармацевтика институти, А. С. Ефимов — Тошкент электротехника алоқа институти, Б. Ф. Сатин — Энгельс номли Тошкент чет тиллар педагогика институти коллективлари билан учрашдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский Тошкент медицина институти коллективи билан учрашди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари: П. М. Абдураҳмонов — Тошкент театр-рассомчилик институтида, А. Р. Отажонов —Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ботаника боғида, Қ. Ҳ. Маҳамадалиев — Тошкент қурилиш техникумида, В. В. Судаpенков — Тошкент электротехника алоқа институтида, С. У. Султонова — республика рус тили ва адабиёти институтида бўлдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бўлим мудирлари: Ш. С. Зиёмов — Қарши педагогика институтида, Ш. Р. Мирсаидов — гидрогеология техникумида, А. Ҳ. Тошкентбоев — Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтида, В. Д. Великанов— Тошкент юридик техникумида, Қ. Т. Тоиров — Н. К. Крупская номли Тошкент педагогика билим юртида, Р. Ҳ. Абдуллаев — В. И. Ленин номли Тошкент педагогика билим юртида учрашув ўтказдилар.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида суҳбат

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов Ўзбекистон Ёзувчилар союзининг раҳбарлари билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида суҳбатлашди. Суҳбатда республика Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари О. Ёқубов, правление секретарлари Н. Гацунаев, Муҳаммад Солиҳ, Тоҳир Малик, М. Маҳмудов қатнашдилар.

Ёзувчилар союзи правлениесининг бўлиб ўтган пленуми якунлари, пленумда қабул қилинган қарорларни бажариш, ижодий союз фаолиятини яхшилаш билан боғлиқ баъзи аниқ-равшан масалалар муҳокама қилинди. Экономика, социал ва маънавий турмушнинг ҳамма соҳаларини қайта қуришда, ҳозирги пайтда республика олдида турган кўпгина ўткир муаммоларни ҳал этишда ёзувчилар ташкилоти фаоллигини ошириш зарурлиги таъкидланди. Экология вазиятини соғломлаштириш, одамлар онгига социалистик ютуқлар ва идеалларни сингдириш, совет халқлари дўстлигини мустаҳкамлаш, кўпмиллатли буюк Ватанимизга меҳр-муҳаббат туйғуларини ошириш учун курашда ёзувчиларнинг ўрни ва имкониятлари қайд этиб ўтилди.

Суҳбатда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов қатнашдилар. **(ЎзТАГ).**

ХИЗМАТ СОҲАСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРАЙЛИК

15 апрель куни Тошкентда республика партия-хўжалик активларининг йиғилиши бўлди. КПСС Марказий Комитетининг «Навбат кутиб қолишни бартараф этиш мақсадида савдо ва хизмат кўрсатишни ташкил этишда тартиб ўрнатиш юзасидан кечиктириб бўлмайдиган тадбирлар тўғрисида»ги қарори қандай бажарилаётганлиги муҳокама қилинди.

Йиғилишни Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров очди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Д. Д. Берков доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда Бухоро область партия комитетининг иккинчи секретари Ю. М. Сажнев, Чирчиқ шаҳар савдо идораси партия комитетининг секретари А. А. Шанина, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг Раиси С. Д. Ниётуллаев, Хоразм область ижроия комитетининг раиси К. Ҳ. Ҳалимбетов, «Ўзбекбирлашув» правлениесининг раиси О. Маҳмудов, Ўзбекистон ССР савдо министрининг биринчи ўринбосари К. Н. Комилова, Денов шаҳар матлубот жамиятининг раиси Х. Бўронов, Андижон область ижроия комитети савдо бошқармасининг бошлиғи М. А. Абдувалиева, Узсовпроф секретари А. Г. Руденко, Фарғона область матлубот союзининг раиси А. Йўлдошев, Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги БХСС бошқармаси бошлиғининг ўринбосари А. Г. Агеев, Наманган область «Обувьрембит» ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнат коллективи кенгашининг раиси К. К. Юнусов, Ўзбекистон ССР аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министри Б. И. Бугров қатнашдилар.

Йиғилиш резолюция қабул қилди, у матбуотда эълон қилинади.

Йиғилиш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлар П. В. Догонкин, Ш. З. Камолхўжаев, М. М. Мирқосимов, Ҳ. А. Алимова, Б. Ф. Сатин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари П. М. Абдураҳмонов, А. Р. Отажонов, Қ. Ҳ. Маҳамадалиев, В. В. Судаpенков, С. У. Султонова иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ГРУЗИЯ КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ТБИЛИСИ, 14 апрель. (ТАСС). Бугун Грузия Компартияси Марказий Комитетининг пленуми бўлди.

Пленум Д. И. Патиашвилини унинг илтимосига кўра Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари вазифасидан озод қилди.

Илгари Грузия Компартияси Тбилиси шаҳар комитетининг биринчи секретари бўлиб ишлаган, сўнгги вақтда эса Грузия ССР давлат хавфсизлиги комитетининг раиси бўлган Г. Г. Гумбаридзе Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари этиб сайланди.

Пленум О. Е. Черкезиянинг уни Грузия ССР Олий Совети Президиумининг Раиси вазифасидан озод этиш ҳақидаги аризасини маълумот учун қабул қилди, бунда ана шу ариза Грузия ССР Олий Советининг навбатдаги сессиясида кўриб чиқилиши назарда тутилди.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе нутқ сўзлади. Пленум ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Г. П. Разумовский қатнашди.

* * *

Грузия ССР Олий Совети Президиуми З. А. Чхеидзени унинг илтимосига кўра, республика Министрлар Советининг Раиси вазифасидан озод қилди.

Грузия ССР Олий Совети Президиуми Грузия Компартияси Марказий Комитетининг секретари бўлиб ишлаган Н. А. Читанавани республика Министрлар Советининг Раиси этиб тайинлади.

ҚИЗИЛ ШАНБАЛИККА ТАРАДДУД

ТОШКЕНТНИНГ Октябрь революцияси номидаги тепловоз ремонти заводи, В. П. Чкалов номли авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективларининг 1989 йилнинг 22 апрелида В. И. Ленин туғилган кунининг 119 йиллигига бағишлаб коммунистик шанбалик ўтказиш тўғрисидаги ватанпарварлик ташаббусларини область меҳнаткашлари кенг қўллаб-қувватламоқдалар.

Шаҳар ва районлардаги барча саноат, қурилиш, транспорт корхоналари, алоқа бўлимлари ва муассасалар коллективларида бўлиб ўтаётган митинглар ҳамда йиғилишларда коммунистик шанбалик кунида энг юқори меҳнат унумдорлигига эришиш ҳақида мажбуриятлар қабул қилишяпти.

Шунинг учун ҳам коммунистик шанбаликка тайёргарлик кўриш ва уни уюшқоқлик билан ўтказиш учун область штаби ташкил этилди.

Областнинг бошқа шаҳар ва районларида ҳам ана шундай штаблар тузилди. Улар пойтахтнинг илғор корхоналари ташаббусини қўллаб-қувватлаш, ишчи ва хизматчиларни коммунистик шанбаликка кенг жалб қилиш учун ташкилий ва оммавий-сиёсий иш олиб борадилар.

* * *

Тошкентдаги «Технолог» бирлашмасининг шанбалик штабида бу ерда қилинадиган ишлар плани аниқлаб олинаяпти. Дастлабки маълумотларга қараганда, 22 апрель куни 3,5 мингдан зиёд киши ишга чиқади. 17 минг сўмлик асосий маҳсулот — станоклар ва асбоб-ускуналар, 2 минг сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш мўлжалланган. Қандай деталлар ишлаб чиқарилиши, хом ашё, комплектловчи деталлар ва узеллар билан таъминлаш масалалари аниқланаяпти.

ХУШХАБАРЛАР

● ОЛМАЛИҚ рўзғор химияси заводининг меҳнаткашлари шу йилдан хўжалик юритишнинг иккинчи андозасини ўзлаштириб олдилар. Лекин улар буни чегара деб билишмаяпти. Молиявий аҳволини мустаҳкамлаб, ўз ҳисобига бир неча миллион сўм ўтказган коллектив июль ойидан бошлаб заводни ижарага олишга қарор қилди. Дастлабки ҳисоб-китоблар бу йўл меҳнат унумдорлигини тўртдан бир баравар ошириш мумкинлигини кўрсатди. Маҳсулот турларини янгилаш ҳам анча тезлашади.

● ЯХШИ ишласанг — кўпроқ ҳақ оласан. Ўзбекистон металлургия заводининг 1-пўлат қуюв цехидан қуйилмаларни лаборатория текширувига ўз вақтида жўнатиш кўп йиллардан бери муаммо бўлиб келаётган эди. Ана шу муаммо шоферлар билан тузилган шартнома туфайли ҳал этилди. «ЗИЛ» машиналарида ишлаётган тўрт ҳайдовчи битимда кўзда тутилган шартларни минут-минутида аниқлик билан бажармоқда. Металлурглар бунинг натижасида шикоятлардан қутилишга муваффақ бўлишди, истеъмолчиларга топшириқдан ташқари минг тоннадан кўпроқ заготовка жўнатишга улгуришмоқда. Шоферларнинг иш ҳақи ҳам кўпайди: улар маошларига қўшимча ўттиз фоиз ҳақ олишмоқда.

(ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИ ОЛДИДАН

ТАШАББУСНИ ҚЎЛГА ОЛ, КОМСОМОЛ!

• *Область ёш колхозчилари учрашувидаги ўйлар*

Учрашувда ўтириб йигит-қизларга разм соламан: ҳеч кимнинг чеҳрасида лоқайдлик аломатлари сезилмайди, ҳар бир кишининг сўзини диққат билан тинглашади, ён дафтарлар ёзувларга, мулоҳазаларга тўлиб боради. Қисқаси, бутун учрашув аҳли ҳаракатда. Тортишувлар, фикрлар қарама-қаршиликлари, куюнчаклик билан айтилаётган танқидий гаплар хотиржамликка йўл қўймасди.

...Ҳозирги кунда областимиз қишлоқ хўжалигида 40 мингдан зиёд йигит-қиз меҳнат қилмоқда. 438 та комсомол-ёшлар коллективи мавжуд. Булар ниҳоятда катта куч. Қўлга киритиладиган муваффақиятлар ана шу кучдан оқилона фойдаланишга, ёшларнинг ташаббускорлиги, ғайрат-шижоатларини Озиқ-овқат программасининг бажарилишига сафарбар этилишига боғлиқ.

Учрашувда худди шу ҳақда гапирилди, фикр-мулоҳазалар ўртага ташланди. Область комсомол комитети ишлаб чиққан тавсиянома, қўлланмаларда хўжаликни бошқаришнинг янги усуллари баён этиб берилган. Бизнингча, район комсомол комитетлари бу қўлланмадаги йўл-йўриқларга тўлиқ риоя қилинишини таъминласалар ишлар олға силжийди.

Қўлланмада социалистик мусобақани ташкил этишнинг янги усуллари ёзилган. Табиийки, илгариги усул билан ишлаб бўлмайди. Мусобақанинг ошкоралиги, таъсирчанлигига эришиш зарур. Энг муҳими — ғолибларни коллективнинг ўзи аниқласин.

Шунингдек, учрашув қатнашчиларига анкеталар тарқатиб чиқилди.

— Анкетада 31 та савол бор, — дейди область комсомол комитети инструктори Р. Пиров. — Биз ана шу саволларга олинган жавоблар орқали қайта қуриш шароитида комсомол ташкилотларининг фаолиятларини таҳлил қиламиз, ёшлар ўртасида ишлашнинг янги усул ва шаклларини излаб топамиз.

Областимизда ҳар беш комсомолдан бири бир йилга етар-етмай ишламасдан ўз аризасига мувофиқ бўшаб кетмоқда. Нима учун? Чунки, айниқса, қишлоқ жойларида маданий-маиший шароитлар ёмон аҳволда, ойлик маош кам. Баъзи хўжаликларда ёшларга эски техникани берадилар, белгиланган имтиёзлардан тўлиқ фойдаланмайдилар. Учрашув қатнашчилари эски кайфиятни ўзгартириш бўйича таклиф-мулоҳазаларини билдирдилар.

Ёшлар бригадаларининг 56 фоизи меҳнатнинг илғор усул ва шаклларидан фойдаланмоқда, бу йилдан бошлаб эса 38 коллектив ижарага ўтади.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг II пленумида комсомол-ёшлар коллективларининг янги низоми тасдиқланди. Унда ёшлар коллективларининг ҳуқуқларини кенгайтириш, ўз-ўзини бошқаришга ўтишни тезлаштириш кўзда тутилган.

Учрашув қатнашчилари комсомол ташкилотларининг меҳнат коллективларини бошқарувдаги иштироки хусусида қизғин мунозара юритдилар. Кўпчилик бу борада дурустроқ натижага эришилгани йўқ, деди. Ҳақиқатан ҳам меҳнат коллективлари кенгашларида комсомол-ёшлар атиги 10 фоизни ташкил этади. Ҳолбуки, областимизда меҳнат қилаётган кишиларнинг анчагина қисми ёшлардир. Бу номутаносибликни зудлик билан тугатиш зарур, деган тўхтамга келишди.

XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида ёш авлодга совет, касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотларида бошқарувни ўрганиш, давлат ва жамоат ишларида дадил иштирок этиш имкониятини бериш зарурлиги таъкидланди. Эҳтимол, қишлоқ ёшлари тез-тез учрашувлар ўтказиб, етилган муаммоларни биргаликда ҳал этишлари мақсадга мувофиқдир. «Коммунизм» колхози комсомол комитети секретари А. Нишонбоев ана шундай фикрни айтди. Сут соғувчи М. Юсупова эса ёшлардан ишлашни талаб қилишдан олдин уларга қулай шароитлар яратиб бериш керак, деди.

Усмон Юсупов номли агрокомбинат ёшлари бакили А. Қўчқоровнинг мулоҳазаларига қулоқ солинг:

— Икки-уч колхоз ёки совхозни бутунлай комсомол-ёшлар ихтиёрига бериб қўйиш мумкин эмасми? Менимча, бундай ишонч ёшлар масъулиятини, ташаббускорлигини оширади. Раҳбарларимиз эса бизни бўшангликда айблашади. Бизга бошқарув ҳуқуқини беринг, ишонинг, қўллаб-қувватланг. Шунда биз нималарга қодирлигимизни кўрсатамиз.

Оққўрғон район комсомол комитетининг биринчи секретари Ш. Қосимов қишлоқ хўжалигида пайдо бўлган муаммоларни партия ва комсомол фаоллари билан биргаликда ҳал этиш лозим, деган фикрни айтди.

— Ёшлар тўғрисида Қонун қабул қилингандан сўнг ишларимиз анча юришиб кетса керак, — деди область комсомол комитетининг бўлим мудири А. Озодов. — Бундан ташқари, ёшлар коллектив шартномалардаги ўз ўрни, ҳуқуқларини тиклашлари керак. Область комсомол комитети ходимлари районларга чиқиб, ёшлар ўртасида суҳбатлар ўтказадилар, ўз ҳуқуқларини тиклаб олган коллективлар тажрибаси билан танишадилар.

Область комсомол-ёшлари янада баракали меҳнат қилиш йўлларини астойдил қидирмоқда, лоқайдлик кайфиятларига зарба бермоқда. Энг муҳими — ёшлар ўртасида нитизом, масъулият, ўз ўрни учун кураш руҳи қарор топмоқда.

З. МАДАЛИЕВА.

САЙЛАШГА ИМКОН БЕРИНГ

ЯНГИЙЎЛ мебель фабрикасидан кейинги пайтда «Узбекмебель» территориал ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳамда Янгийўл шаҳар партия комитетига кўплаб шикоятлар тушадиган бўлиб қолди. Қайта қуриш йилларида корхонада ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва ишчи-хизматчилар социал-маиший шароитларини яхшилаш борасида бир мунча ишлар қилинган бўлса-да, шикоятлар сони 1988 йилда ҳам камаймади. Коллективда муҳитни фақат ошкоралик, демократия талаблари асосида соғломлаштириш мумкин эди. Лекин негадир корхона директори Эргаш Қурбоновнинг бунга райи йўқ эди. Сўнгги сўз юқори ташкилотларда қолгач корхонага мебель саноатини чуқур билиш билан бирга кадрлар билан ҳам яхши ишлай оладиган киши раҳбарлик қилиши керак деган хулосага келинди. Масала демократия йўли билан ҳал қилинадиган бўлди.

Шундай қилиб директор лавозимига сайлов икки босқичда ўтказилиб, унда тўрт кишининг номзоди қўйилди. Иккинчи босқичга аввал шу корхонада бош инженер бўлиб ишлаган Садриддин Ушуров (у бу пайтда Янгийўл қишлоқ хўжалик машинасозлиги деталлари заводида ишларди) билан фабрика директори Эргаш Қурбонов номзодлари ўтди. Унда С. Ушуров кўпчилик овоз билан директорлик лавозимига сайланди.

Лекин демократияга шу ерга етганда нуқта қўйилди. Корхонага «Узбекмебель» бирлашмаси бош директори ўринбосари Г. А. Московкин бошлиқ бўлиб келди. Биз фабрикада бўлганимизда ишчи-хизматчилар юқори ташкилотлардаги масъул ўртоқларнинг бу принципсизлигига қандай муносабатда бўлганлари билан қизиқдик. Сайлов комиссияси раиси ишчи Олег Жук жумладан шундай деди:

— Бизга бош директор лавозимига тайинланадиган киши малакали мутахассис бўлиб, шу соҳада раҳбарлик лавозимида камида беш йил ишлаган бўлиши керак, деган важ кўрсатишди. Ваҳоланки бу шартлар билан ишчилар сайловдан олдин таништирилиши керак эди. Бундан бошқа қандай фикр билдиришимиз мумкин? Бу қанақа демократия бўлди. Ишчиларга сайлов ҳуқуқи берилса-ю, уларнинг хулосаларини қабул қилиш-қилмаслик бирлашма раҳбарлиги ихтиёрида бўлса.

Ҳақиқатда ҳам бирлашмадаги масъул ўртоқлар демократияни фақат ўзларигагина тааллуқли деб ўйлашган бўлса ажаб эмас. Негаки шу вақт ичида фабрикада яна бир кутилмаган ҳодиса рўй берди. Янгийўл шаҳар коммунистларининг конференциясида партия комитети ташкилий ишлар бўлимининг мудири А. Рибаков етарли овоз ололмай лавозимидан бўшатилди. У ихтисослиги

Демократия сабоқлари

бўйича энергетик бўлишига қарамай, фабрикага бош экономист қилиб тайинланди. Аслида эса бу лавозим ўтган йилнинг ноябрь ойида қисқартирилган эди. Шундан сўнг директорлик учун кураш яна авж олди. Ўз номзодини кўрсатувчилар сони эса ошиб борди. Оқибатда кўпчилик сайловга тайёргарлик кўриш, программасини ишлаб чиқиш билан банд бўлиб корхона ўз ҳолига ташлаб қўйилди. Йиллик план бажарилмай қолди.

Лекин раҳбарлар ҳам демократия жиловини қўлдан бермадилар. Узоқ тортишувлардан сўнг сайлов комиссияси уларнинг тавсияси билан фабрика бош инженери Худойберди Холмуҳаммедов ва бош экономист Анатолий Рибаков номзодларини директорлик лавозимига конкурсга қўйди.

Г. Н. Московкин ва Янгийўл шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари В. М. Гнедашлар ҳам ўз номзодларини тавсия этишди.

Лекин қайта ўтган сайловга келган делегатлар корхона раҳбарлигига ўз номзодларини ҳам киритишни талаб қилишди. Шундай қилиб етмишинчи йилларда бир қанча вақт мазкур фабрика директори бўлиб ишлаган Сергей Сафу, собиқ директор Эргаш Қурбонов ва қишлоқ хўжалиги машинасозлиги деталлари заводининг цех бошлиғи Садриддин Ушуровлар номзодлари ҳам овозга қўйилди.

Ҳар бир номзоднинг иш программаси диққат билан тингланди. Улар ҳақида коллектив аъзолари ҳам кўп мулоҳазалар билдирдилар. Номзодлардан бири Сергей Халилович Сафунинг ишлаб чиқаришни ривожлантириш, корхона коллективининг социал шароитларини яхшилашни ўз ичига олган программаси делегатларда ҳайрихоҳлик уйғотди.

Овоз бериш якунлари ҳисобланаётган пайтда делегатлар билан суҳбатлашиб у ҳақда кўп яхши фикрлар эшитдик.

— Сергей Халилович аввал ишлаганда ҳам болаларимиз учун боғча қурдириб берилган эди,— деди иккинчи цех ишчиси Наргиза Маҳмудова.— Иш шароитларимизни яхшилаш ҳақида ҳам қайғурарди. Ундан кейин раҳбарларимиз бу борада ҳеч нарса қилмадилар ҳисоб...

— Цехимиз иситилмайди, — деди суҳбатга қўшилиб Малика Охунова,— Социал шароитларимиз ёмон. Ёшларга ҳеч қандай шароит йўқ. Шунинг учун ҳам С. Сафунинг программаси бизга маъқул келди.

Директор сайловини кузатарканман бир нарсага — қайта қуриш одамларни умум манфаати йўлида бирлаштириб жонкуяр бўлишга, мустақил фикрларни қатъий туриб ёқлашга ўргатаётганига яққол ишонч ҳосил қилдим. Негаки сайлов якунларига кўра Сергей Халилович Сафу кўпчилик овоз билан бош директор лавозимига сайланди. Лекин ишчилар олдида яна бир савол турарди: юқоридагилар яна тасдиқлашмасачи? Бирлашма раҳбарлиги бу гал коллектив қарорига қарши чиқолмади. Сайлов натижалари тан олинди.

Д. ТУРСУНОВ.

РАҲБАРЛАР ВАҚТ ТОПИШМАПТИ

• ЯГОНА СИЁСИЙ КУН ҚАНДАЙ ЎТДИ?

Озиқ-овқат таъминотини яхшилашда Тошкент дон маҳсулотлари бирлашмаси коллективининг роли катталиги шубҳасиз. Шунинг учун бирлашма бош корхонасида КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорларига бағишланган ягона сиёсий кун жуда актив ўтишига умид қилиш мумкин эди.

Аммо ўша куни корхона раҳбарларининг ғоят муҳим ишлари чиқиб қолди. Бош директор ўринбосари Раҳмон Султонов иккинчи комбинатда ўтказилган «Наврўз» байрамида қатнашиши шарт экан. Бош директорнинг яна бир ўринбосари Тилла Тиркачев «зарур» ишим бор деб, раҳбарлардан жавоб олиб кетибди. Бош инженер ўринбосари Марат Суликаев ишдан чиққан дастгоҳни тузатишга бош-қош бўлибди. Бирлашма партия комитети секретари Мирза Эргашевнинг бетоблиги инобатга олинса ягона сиёсий кунда раҳбарлардан бирортаси иштирок этмаганлиги маълум бўлиб қолди.

Ҳолбуки, ягона сиёсий куннинг асл мақсади раҳбарларнинг ходимлар билан жонли мулоқоти эмасми?

— Илк бор ягона сиёсий кун ўтказилганда министрлик, юқори партия органларининг раҳбарлари келишар, корхонамиздаги муаммолар билан қизиқардилар, — дейди 1-цех бошлиғи Ҳамдам Раҳмонқулов. — Бу кўп масалаларни шу ернинг ўзида ҳал қилиш имконини берарди. Энди эса ҳатто Ҳамза район партия комитетининг ходимлари хам ягона сиёсий кун билан қизиқмай қўйдилар. Улар партия ташкилотига ягона сиёсий куннинг мавзуини билдириш билан чекланадилар. Жуда муҳим сиёсий, тарбиявий тадбирга ана шундай муносабатни сезган ишчиларнинг ҳам ундан ихлослари қоляпти. 750 киши ишлайдиган корхонамизда ягона сиёсий кунга нари борса 40—50 киши тўпланади. Улар ҳам маърузани индамай эшитиб кетишаверади.

Эҳтимол ҳозир корхонада ишчи-хизматчиларнинг раҳбарлар билан учрашувида дардлашадиган муаммолари, таклиф ва мулоҳазалари қолмагандир. Асло!

Ўтган йил давомида корхонада иккинчи сорт гуруч ишлаб чиқарилди. Сабаби бошқа республикалардан келтирилаётган шоли ниҳоятда сифатсиз бўляпти. Бунинг устига шоли бўлмаганлиги учун корхона икки ой тўхтаб турди. Ҳозирги кунда омборларда 2,5 минг тонна оқшоқ босилиб ётибди. Чунки, у савдода ўтмаяпти.

Бошқарув аппаратини қайта қуриш баҳонасида дон маҳсулотлари область бирлашмасининг 15 та корхонаси бирлаштирилди. Министрликдагилар бу ишлаб чиқаришга раҳбарликни яхшилайди, деб ҳисоблашган эди. Корхонанинг ўзида эса бундай бирлашиш фойда келтирмаганлигини очиқ айтишмоқда. Эндиликда оддий масалани ҳал қилиш учун ҳам корхона бош директорининг қачон келишини пойлаш лозим. У эса 15 корхонанинг ҳар бирида бўлиши керак. Меҳнат коллективи кенгаши бу эътирозлар билан юқори органларга жуда кўп мурожаат қилмоқда. Мутасадди раҳбарлар ягона сиёсий кунларга қадам ранжида қилганларида балки бу муаммолар шу ернинг ўзида ҳал қилиниши мумкин эди...

Энг хаётий масала — озиқ-овқат таъминоти муаммолари ҳақида гап борган ягона сиёсий кун ана шундай номигагина ўтди. Кишилар кўнгилларида тўпланиб қолган гапларини ҳеч кимга очиқ айта олмадилар. Бу ерда ягона сиёсий кунга бўлган муносабатни корхона қоровули, коммунист Баҳодир Абдуллаев лўндагина қилиб шундай таърифлади.

— Ягона сиёсий кун дейсизми? Ҳа, ўтиб туради. Улардан бирида коммунистларга партиявий топшириқлар бериб чиқилди. Жумладан менга агитаторлик қилиш топширилди. Корхонамизда иш сменали. Ўзимга бириктирилган участкадаги ишчиларни бир тўплаб суҳбат ўтказиш ниятим бор.

Бунга изоҳнинг ҳожати бўлмаса керак...

А. НОСИРОВА,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

СОВЕТ-БОЛГАР ҲАМКОРЛИГИ

САВДО АЛОҚАЛАРИ МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

1981—1985 йилларда СССР ва Болгария Халқ Республикаси ўртасидаги савдо алоқалари кўлами 51,8 миллиард сўм бўлган бўлса, 1986—90 йилларда бу рақам 70 миллиард сўмни ташкил этади.

Иккала мамлакатда хўжалик механизмини ислоҳ қила бориш ишлаб чиқариш ва ташқи савдода корхоналарнинг мустақил ҳаракатига яшил йўл очмоқда.

СССР ва Болгариянинг 300 га яқин корхона ва ташкилотлари тўғридан-тўғри ҳамкорлик қиляпти.

Болгария бу йил бизга жуда кўп миқдорда қишлоқ хўжалик ва озиқ-овқат маҳсулотлари, шунингдек, кенг халқ истеъмоли буюмлари, тайёр кийимлар, трикотаж юборади. Ана шу истиқболли ҳамкорлик муносабати билан шу йил июнь ойида Ватанимиз пойтахти Москвада олтинчи болгар саноат-савдо кўргазмаси очилади.

Куни кеча Ўзбекистон ССР савдо палатаси биносида Болгария Халқ Республикаси савдо палатаси вакили А. Ангелов билан матбуот вакиллари учрашдилар. А. Ангелов Москвада очиладиган кўргазма ҳақида гапириш билан бирга журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб берди.

Р. УСМОНОВА.

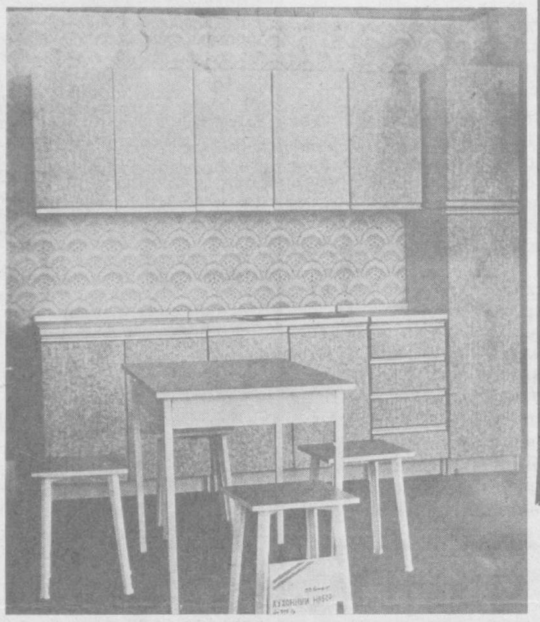

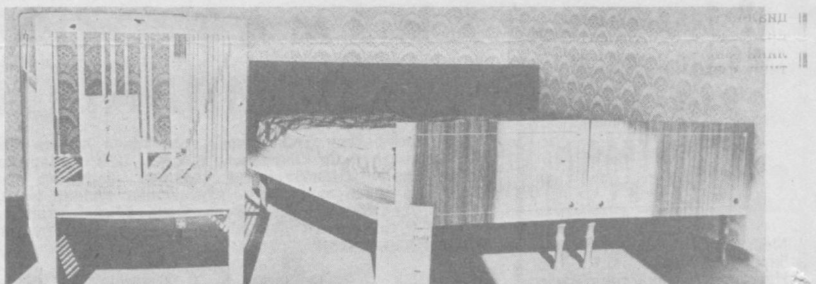

ОБЛАСТИМИЗ саноат корхоналарида ишлаб чиқарилаётган кенг истеъмол буюмлари тобора ортиб бормоқда. Бу ишга мебелсозлар ҳам муносиб ҳисса қўшиб келишяпти. СУРАТЛАРДА: Тошкентдаги «Комфорт» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Янгийўл мебель фабрикаси ҳамда «Тошкент» мебель ишлаб чиқариш бирлашмасида тайёрланган уй жиҳозлари намуналарини кўриб турибсиз.

М. Нуриддинов фотолари.

✦ ✦ ✦

ЯНГИ МАҲСУЛОТ

Чирчиқдаги нон заводида янги механизациялашган линия ўрнатилди. У тешиккулчалар ишлаб чиқаришга мўлжалланган. Завод коллективи шунингдек «Украина бублик»ларини ҳам кўплаб ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Йил давомида 170 тонна ана шундай маҳсулот савдо шохобчаларига етказиб берилади.

Э. РИЖИКОВА.

ДАСТЛАБКИ ЖИҲОЗЛАР

Тошкентда қурилаётган Камск автомобиль заводининг автомарказига дастлабки жиҳозлар келтирила бошлади. Хусусан автомобилсозлар ремонтдан сўнг машинани тўлиқ синаш стендини қабул қилиб олдилар. Мазкур стенд юк машинасининг барча агрегатларини турли шароитларда синаб кўриш имконини беради.

Шунингдек, автомарказга электрон диагностика стендлари, компрессорларни ремонт ва назорат қилиш агрегати ҳам келтирилди.

Автомарказ қурилиши ҳали тугатилган бўлмаса-да, усталар машиналарга хизмат кўрсатишни бошлаб юборишди. Иш бу ерда янгича услубда олиб борилмоқда. Яқинда марказ машиналарни сотишни ҳам ўз зиммасига олади. Шундан сўнг автокорхоналар раҳбарларига ўз вакилларини узоқ ўлкаларга юборишга ҳожат қолмайди.

А. ШЕРОВ.

• *ИККИ ТИЛЛИЛИК ҲАҚИДА*

ЗУЛЛИСОНАЙН

«Биз, турли тилга хос адабиёт вакиллари, рус тили туфайли бир-биримизни яхши биламиз. Адабий тажрибаларнинг ўзаро бойиши рус тили, рус китоби орқали рўй бераяпти. Мамлакатимиздаги истаган ёзувчининг китоби рус тилида нашр этилиши унинг кенг китобхонлар оммасига чиқиши демакдир».

Ю. С. РИТХЭУ.

Икки тиллик — зуллисонайн — бизга ота мерос: олиму фозилларимиз, шоирларимиз ўзбек-форс, ўзбек-тожик, ўзбек-араб тилларида илмий рисолалар ёзганлар, назмлар битганлар...

Алишер Навоийнинг «Хазойинул-маоний» асари 16 хил жанрда ўзбек тилида ёзилган 45 минг мисрага яқин шеърларини ўз ичига олса, устоднинг «Фоний» тахаллуси билан форс-тожик тилида ёзган 12 минг мисрадан зиёдроқ шеърий куллиёти «Девоний Фоний» Жомий томонидан юксак баҳоланган. Бу икки куллиётдаги шеърлар нафис ва гўзалликда бир-биридан ҳеч қолишмайди. Навоий ёзади:

Маънийи ширину рангинам ба турки беҳад аст,
Форсий ҳам лаълу дурҳон солингун бингари.
Бўйиё дар рост бозори сухан бикушодам,
Як тараф дўкони қаннодию як лў заргари

(Туркий тилда ранг-баранг ширин маъноли шеърларим беҳаду ҳисобдир, агар қарасанг, форсий шеърларим ҳам бебаҳо лаълу гавҳардир. Гўё сўз бозорида дўкон очганман, бир томонда қандолат дўкони-ю, бир томонда заргарлик).

Икки тилликни, икки тилда ҳам пишиқ-пухта асарлар яратишни Навоий бобомиздан ўрганайлик, бу ишда улуғ Навоиймиз бизга доимо ўрнак бўлғусидир...

Любовь Александровна Савельевалар оиласини Тошкент дорилфунунидагилар яхши билишади. Люба опа инглиз тилидан талабаларга сабоқ беради, ўзи рус, аммо ўзбек тилида жуда чиройли, ўзига хос жозиба билан гаплашади. Яқинда унинг ўғли Коля билан учрашиб қолдим.

— Амакингга салом берчи, Коля, — деди у. Эндигина тили чиқа бошлаган жажжи Коленька иккала қўлини кўксига қўйди-да, ўзича «ас-са-салом» деди. Бу менда жуда катта таассурот қолдирди. Ана шу рус оиласида болани ёшлигиданоқ ўзбекча гаплашишга, ўзбекча урф-одатларга ҳурмат билан қарашга ўргатишяпти.

— Турмуш ўртоғим риезиётчи, у ҳам ўзбекчани яхши тушунади, бироз қийналиб бўлса ҳам, гаплаша олади, 2—3 ой тил ўрганиш учун муаллим билан шуғулланган, бу ёғини ўзим мустақил ўрганиб оламан, дейди. Мен эса ўзбекчани мактабданоқ яхши оиламан. Ахир табиатнинг шу ажиб бир гўшасида туғилиб, ўсиб ва ишлаб, шу ернинг нон-тузини еб, ерлик аҳоли тилини оилмаслик, унинг қадимий санъати ва маданиятини ўрганмаслик, ҳурмат қилмаслик, ўзбекча айтганда, инсофдан эмас.

Ҳарфлари бир хил бўлгани учун рус ўртоқларимизнинг ўзбекчани ўрганиб олишлари қийин эмас.

Ўзбекистон математика мактабининг асосчиси Всеволод Иванович Романовский (1879—1954) ўз тақдирини Тошкент дорилфунуни билан чамбарчас боғлаган улуғ рус олимидир. У 1900 йилда Тошкентда билим юртини битирди, Петербург университетини тугатгач, ўша ерда бироз ишлади, 1908—1911 йилларда эса Тошкентдаги ўзи ўқиган билим юртида физика ва математикадан дарс берди. Сўнг Варшава, Ростов-Дон университетларида ишлади. У 1918 йилдан то умрининг охиригача Тошкентда яшади. Ўзбекистонда совет фани ва олий таълимнинг пайдо бўлиши, ривожланишига, ерли халқ вакилларидан етук олимларни тарбиялаб етиштириш ишига беқиёс ҳисса қўшган. Машҳур олимларимиздан Т. Н. Қори-Ниёзий, Т. А. Саримсоқов, С. Ҳ. Сирожиддинов, профессор М. К. Камолов В. И. Романовскийнинг шогирдларидир. В. И. Романовский инглиз, француз, немис, итальян тиллари билан бир қаторда ўзбек ва форс тилларини ҳам яхши билган. Домлада тил ўрганишнинг ўз услуби бўлган.

— Бир куни Романовский мени уйига таклиф қилди. Унинг иш кабинетида араб ҳарфларида ёзилган китобни кўриб ҳайрон қолдим, — деганди Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, астроном В. П. Шчеглов.

— Всеволод Иванович, сиз араб тилини ҳам биласизми? Бу қандай китоб? — деб сўрадим.

Шунда Романовский: «Ўрта Осиё олимларининг жуда кўп асарлари араб тилида ёзилган, чунки араб тили Яқин ва Ўрта Шарқда ўз даврида илмий тил эди. Шунинг учун ҳам араб тилини ўрганишни машқ қиляпман... Бу китоб эса «Минг бир кеча» — деди. У аввал луғат ёрдамида китобдан бирор лавҳани русчага таржима қилар, сўнг ўз таржимасини ўша лавҳанинг чоп этилган русча таржимаси билан солиштирар экан.

Йирик риёзиётчи олим профессор Н. П. Романов—(1907—1972) Самарқанд университетида 1944-51 йилларда ишлагач, Тошкент Давлат университетига ишга келган. У 7—8 тилни биларди, тожик тилида бемалол гаплаша олар, Рудакий ғазалларини шарҳлаб берарди. Портфелида доимо 4—5 тилдан чет эл газеталари бўларди...

Ҳозир ўзбек бўлмаган ёш риёзиётчилар орасида ўзбек тилида бемалол, равон гаплаша оладиган, ўзбекчада дарс ҳам ўта оладиган ўртоқлар топилади. Физика-математика фанлари кандидати Л. В. Ким, Н. Игнатовлар шулар жумласидандир. Яқинда таниқли олимамиз — ЎзФА мухбир аъзоси, Беруний мукофоти лауреати Галина Павловна Матвиевскаяни дорилфунунда учратиб қолдим. Галина Павловна Ўрта Осиё риёзиёти тарихи бўйича нафақат Иттифоқимизда, балки жаҳонга ҳам машҳур олима. У Ленинград университетини битирган, унинг кандидатлик диссертацияси Петербург Фанлар академияси академиги Эйлернинг илмий фаолиятига бағишланганди.

— Бахтли тақдир мени Тошкент, Ўзбекистон билан боғлади. Ленинграддан Ўзбекистон ССР Фанлар академияси В. И. Романовский номли Математика институтига ишга келдим. Мана 30 йилдирки, шу ерда ишлаяпман. Устод С. Ҳ. Сирожиддинов билан илк бор учрашганимда, бу ажойиб инсон менга: — Сиз Европа математикаси тарихини ўргандингиз. Аммо Ўрта Осиё риёзиёти тарихининг ҳали ўрганилмаган йирик-йирик қатламлари бор. Минглаб жилд китоблар, нодир рисолалар ўз тадқиқотчиларини кутиб ётипти. Уларнинг аксарияти арабчада битилган. Сизга маслаҳатим шуки, Сиз араб тилини ўрганинг, ўша қўлёзмаларни маълум бир системада танлаб таржима қилинг, ҳозирги замон нуқтаи назаридан шарҳланг, деганлар. Мен домла маслаҳатига амал қилдим. Арабчани ўрганиб олдим, ўзбекчани ҳам тушунаман. Докторлик диссертациям ҳам Ўрта Осиё риёзиётчиларининг илмий меросини ўрганишга бағишланган.

Ҳа, Галина Павловна ниҳоятда меҳнатсевар, изланувчан олима, у ўз илмий тадқиқотлари натижалари билан турли халқаро анжуманларда қатнашган, етук мутахассислар томонидан юксак баҳоланган рисолалар ёзиб, халқимизнинг илм-фани, маданиятини тарғиб қилиб келаяпти.

Ўзбек тилида гаплаша оладиган, уни яхши тушунадиган бошқа миллат вакиллари Ўзбекистонда кўп, албатта. Масалан «Сиз ўз тилингизни, мен ўз тилимни билсам бўлди-да, зарур бўлса, тилмоч орқали гаплашаверамиз» тарзида қўйиш бу икки тиллик эмас, иккита бир тилликдир. Фикримча, икки тилликда масала «Мен Сизнинг тилингизни билайин, Сиз ҳам менинг тилимни билинг, бу борада бир-биримизга ёрдамлашайлик» тарзида қўйилиши керак. Бу эса талай ишларни ҳал этишни тақозо қилади. Радио, газеталарда, журналларда «Рус тилини ўрганамиз» ёки «Ўзбек тилини ўрганамиз» дарслари фойдадан холи эмас, аммо бу дарслар масалани тўла ҳал қила олмайди, албатта. Ўзбеклар рус тилини мукаммал, пишиқ-пухта эгаллашлари лозимлигини ташвиқот қилишга ҳожат йўқ. Ахир бу тил—Иттифоқимиз халқлари билан ўзаро алоқа, муомала қилиш тили. Йигитларимиз армияда рус тилини яхши билмаганликлари туфайли қийналишяпти.

Маркс, Энгельс асарларини жаҳон адабиёти, санъати, фани дурдоналарини ўз тилимизда ўқир эканмиз, уларнинг таржимаси рус тилидан қилинганини эсда тутишимиз керак. Ёшларимиз илм-фаннинг юқори чўққиларига рус тили орқали эришаяптилар. Бу ўринда А. И. Куприннинг «рус тилини ўрганиш... шунчаки бекорчиликда қилинадиган иш эмас, балки у муҳим зарурият тақозосидир», — деган сўзларини эсга олиш жоиз кўринади. Рус тилини яхши билмайдиган, энди ўрганаётганлар учун турли темаларда суҳбатномалар, дарс текстлари ёзилган пластинкалар, магнитофон ленталарини (кассеталар) кўплаб чиқариш лозим. Худди шундай тадбирлар, табиийки, ўзбек тилини ўрганувчилар учун ҳам бўлиши керак.

Ҳар йили юзлаб ёшларни Россия Федерацияси, бошқа республикалар педагогика институтларининг рус тили факультетларига ўқишга юборамиз. Бу ишимизнинг самарадорлиги ҳақида билишни истардик. Юборилган ёшларнинг қанчаси битириб келяпти? Қанчаси 2—3 йилдан сўнг мактабларни ташлаб кетяпти? Нима сабабдан? Рус тили муаллимлари тайёрлаш сифатини чуқур таҳлил қилиш вақти аллақа-

ЖАДАЛ ҚУРИШЯПТИ

● Республикамиз пойтахтининг Сергели массивида янги уй-жойлар қурилиши кенг кўламда олиб борилмоқда. Бу ерда ишларнинг асосий оғирлиги биринчи уйсозлик комбинати, ҳажмли блок экспериментал уйсозлик комбинати коллективлари зиммасига тушмоқда. Улар биноларни ҳар қачонгидан ҳам жадал қуришяпти. Ҳозир бу ерда ҳар йили 80 минг квадрат метрга яқин саҳнли уй-жойлар меҳнаткашлар оилаларига совға қилинмоқда. Суратларда: 8-Сергели массиви қурилишида. (ўнгда); комплекс монтажчилар бригадаси раҳбари Г. Халнулин ҳамкасб дўстлари Р. Рашидов (чапда) ва пайвандловчи Г. Ламбрехт билан ўзаро суҳбатда.

А. Кошкин фотоси. (ЎзТАГ).

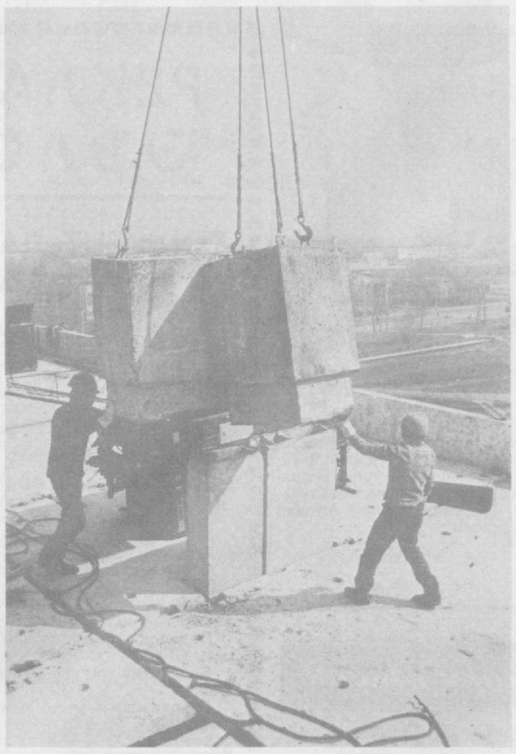

● *Савдо қоидалари бузилмасин!*

ЖАЗО ЙЎҚ ЭКАН, ЖИНОЯТ КАМАЙМАЙДИ

ДЕМОКРАТИЯНИНГ барқарорлиги, ошкораликнинг борлиги яхши. Нега деганда, кўрган-билганларингизни рўй-рост айта оласиз. Айтишяпти ҳам. Редакцияга келаётган хатларнинг ярмидан кўпи эътироз ва шикоятлардан иборат, десак муболаға бўлмайди. Озиқ-овқат, уй-жой, газ, ичимлик сув таъминоти, савдо, медицина, транспорт, маданий-маиший хизмат соҳасидаги тўрачилик, чидаб бўлмас даражадаги аҳвол ҳақида тинимсиз ёзишяпти.

Шу ўринда бир нарсани алоҳида таъкидлаб қўйиш керак. Хат муаллифлари тўғридан-тўғри редакцияга ёзаётганлари йўқ. Аввал қуйидан бошлаб ҳамма мутасадди ташкилотларга мурожаат қилмоқдалар. Қайта-қайта қилган илтимослари ерда қолиб, сазалари ўлгач, редакциялардан ёрдам изламоқдалар. Деярли ҳамма шикоят хатларининг «охирги умидимиз сизлардан» деган мазмунда якунланиши шундан.

Савдо пештахталарининг ҳар икки томонидаги, умумий овқатланиш заллари билан ошхоналардаги бир-биридан ер билан осмонча фарқ қиладиган ажабтовур ҳангомалар ҳақидаги хатларнинг, айниқса, кети узилмайди. Жумладан, бундай мазмундаги хатлар Оҳангарон шаҳридан кўп келади, қайси магазин, қайси ошхонада харидорлар ҳақига хиёнат қилиш авж олганлиги аниқ кўрсатилади. Одатда бундай фактлар юз фоиз бўлмасада- аксарият кўпчилиги тўғри бўлиб чиқади, текширувлар пайтида тасдиқланади. Шунга қарамай, у ёки бу савдо ходимини хат муаллифининг даъвоси билан айбдорга чиқараверишш ўринсиздир. Фактлар ҳар сафар, албатта қайта текширилиши ва унинг якунига қараб хулоса чиқарилиши керак.

Чунончи, Оҳангарон шаҳридаги магазин ва ошхоналарда қонуний арақ савдоси қонунсиз арақфурушликка айлантириб юборилганлиги ҳақидаги хатни биз ана шу принципга асосланган ҳолда текшириб кўришга қарор қилдик ва биринчи қадамдаёқ хат муаллифи ҳақ эканлигини ўз кўзимиз билан кўрдик. Масалан, «Аҳангаранцемент» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишчилар таъминоти бўлимига қарашли арақ-вино сотишга ихтисослашган магазинини, аввало, магазин дейиш қийин. Чунки, ҳамма магазинларда бўладиган пештахтанинг ўзи йўқ бу ерда. Сотувчи магазинга кириладиган эшик орқали савдо қилар экан. Магазиндаги санитария аҳволига қараб бўлмайди. Ҳамма ёқни бўш идиш босиб кетган. Бу ерда ишлаш учун умуман ҳеч қандай шароит йўқ. Шунинг учун бўлса керак, сотувчи Х. Халилов медицина кўригидан ўтмай, қонунга хилоф равишда ишлаяпти.

Лекин асосий касал — сотувчининг қўли эгрилиги. У нархи 9 сўм 10 тийинлик арақни пинак бузмай, нақд 10 сўмдан пуллаяпти. Ҳа, сотаётгани йўқ, айнан пуллаяпти. Ахир бир шиша арақдан 90 тийиндан олиб қолаётгани мақсади пул топиш эканлигини билдирмайдими?! Хатда ҳам «арақфурушлик» дея таъриф берилиши бизнингча, жуда тўғри.

Оҳангарон умумий овқатланиш комбинатига қарашли «София» ресторанига кирган ҳар қандай тажрибали текширувчи ҳам дастлаб бу ерда нималар бўлаётганлигини тушунмай, довдираб қолиши мумкин. Кимнинг нима қилаётганлигини билиб бўлмайди. Ресторан пазандаси арақ сотаяпти, ошхонани тозалайдиган ишчи Х. Қулиева эса унинг ўрнига овқат тарқатаяпти. Қойил қилсалар-ку, майли-я, лекин...

Умуман, қойил қилишяпти, бироқ хўрандаларнинг эмас, ўзларининг фойдаларига. Қаранг, Х. Эшчонова хўрандага бир шиша арақ бериб 11 сўм 70 тийин (устама нархи бор) ўрнига 15 сўм олди. Ҳар бир шишадан 3 сўм 30 тийиндан қолиб турса... Келинг, «буфетчи»нинг пулини ҳисоблаб ўтирмайлик-да, нега энди ошпаз овқат пишириш ўрнига арақ сотаётганини аниқлайлик. Х. Эшчонова: «Буфетчимиз С. Имомназаров 15 сўмдан сотиб тургин, деб ташлаб кетувди» дейди, С. Имомназаров: «Бу бўлмаган гап, ундай демаганман» дейди. Ошпазнинг қўлида сотган арағига тегишли ҳеч қандай ҳужжат йўқ. Хуллас, ким ҳақ, ким ноҳақ — ўзларининг виждонларига ҳавола. Ҳар ҳолда икковлари ҳам анойилардан бўлишмаса керак.

Бу ёқда арақ кимники-ю, унинг ҳужжати қаерда эканлиги аниқлангунча, у ёқда ошхона ишчиси Ҳ. Қулиева сотган овқатдан ҳам «тош чиқиб қолди». Қаранг, у хўрандага 5 та манти бериб 51 тийин пулини уриб қолипти. Балки янглишгандир? Бўлиши мумкин, бироқ савдо ходимларининг нуқул ўз фойдаларига янглишишлари қизиқ. Дарвоқе, Ҳ. Қулиева савдо ходими эмас, оддий ишчи-ку? Аммо ходимлар ишига аралашиб юриб, «ҳунар» ўрганган бўлса ажаб эмас.

Биз шаҳар савдо идорасига қарашли 17-магазиннинг (мудири З. Кодзаева) спиртли ичимликлар бўлими сотувчиси А. Миноваровнинг арақ-винони қанчадан пуллаётганлигини, афсуски, аниқлай олмадик. Чунки, магазин пештахтасида умуман арақ йўқ экан. Йўқ нарсани сотиб олиб бўлармиди? Лекин пештахта ортида ҳозирги замонавий тўйлардан бемалол ўнтасини ўтказса бўладиган арақ топилди. Шундан 27 шишаси шундоққина пештахта остида турибди. Магазин омбори текшириб кўрилганда яна 327 шиша арақ чиқди. Шунча арақ нима мақсадда яшириб қўйилган? Қўлга тушмаган ўғри эмас-ку, бироқ А. Миноваров бу яшчик-яшчик арақларни атайлаб кўздан қочириб, харидорларни бироз ялинтириб сўнгра оширилган нархда сотмаётганлигига ким кафолат беради? Акс ҳолда пештахтани бўш қўйиб, магазинни очиб ўтиришдан мақсад нима?

Хуллас, оҳангаронликларнинг куйиниб ёзишларича бор. Текширув пайтида улар келтирган фактлар деярли юз фоиз тасдиқланди. Ҳар бир савдо ходими учун қилмишига яраша жазо ҳам белгиланди. Чунончи, область савдо инспекциясининг хулосаси шундай: харидорлар ҳақига хиёнат қилганликлари учун 26-магазин сотувчиси Х. Халиловнинг, «София» ресторани пазандаси Х. Эшчонова билан ошхона ишчиси Ҳ. Қулиеваларнинг иши тергов органларига оширилиши ва улар жиноий жавобгарликка тортилишлари керак. Бу район ички ишлар бўлимининг бевосита бурчи. Оҳангарон савдо идораси арақни яшириб қўйганлиги учун 17-магазин сотувчиси А. Миноваровни ишдан бўшатиши, магазин мудири З. Кодзаевага қатъий ҳайфсан эълон қилиши лозим. «София» ресторани директори А. Рисқулов ва буфетчи С. Имомназаровлар ҳам ишдан бўшатилишлари зарур.

Хўш, амалда нима бўлди? Афсуски, ҳеч нарса. Инспекциянинг хулосасидан сўнг, мана орадан қарийб бир ойча вақт ўтди. Аммо айбдорларга нисбатан қандай жазо чоралари кўрилганлиги ҳақида Оҳангарон шаҳар савдо идорасидан ҳалигача жавоб йўқ. Тўғри, ушбу мақола эълон қилиниши арафасида битта жавоб олинди. Лекин уни жавоб деса бўлармикин. Чунки А. Рисқулов билан С. Имомназаровларни ишдан олиш ўрнига, бирига ҳайфсан, иккинчисига қатъий ҳайфсан берилибди, холос. Ҳайфсанлар шундай жазоки, ярим йил, бир йил муддатда бекор қилиниб, айбдор яна оппоқ бўлиб қолаверади, «иши»ни давом эттираверади. Демак, ҳайфсан жазодан кўра, кўпроқ ҳимоя воситасига ўхшаб кетади. Жазо йўқ жойда эса, жиноят давом этаверади.

И. ИСРОИЛХЎЖАЕВ,
область бош давлат савдо инспектори.
А. ЙЎЛДОШЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

● *Область Совети ижроия комитетида*

ҲАММА ФАОЛ ҚАТНАШСИН

ОБЛАСТДАГИ қишлоқ ва посёлка Советлари ижроия комитетлари ўртасида маҳаллий Советларнинг социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришдаги ролини ошириш ва масъулиятини кучайтириш юзасидан ўзаро социалистик мусобақа йўлга қўйилганидан сўнг жойларда бошқарув ишлари анча жонланди. Ишни ташкил этиш формалари такомиллашди, мавжуд резерв ва имкониятлардан фойдаланиш яхшиланди. Маҳаллий Советлар ўз территорияларининг социал-иқтисодий жиҳатдан комплекс ривожланишини таъминлаш ҳамда аҳолининг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш масалаларини хўжалик органлари билан биргаликда бамаслаҳат ҳал этишни одат қилмоқдалар.

Янгийўл шаҳар, Паркент ва Пискент районлари Советлари ижроия комитетлари, шу шаҳар ва районларнинг давлат муассасалари ходимлари касаба союз комитетлари қишлоқ ва посёлка Советлари ўртасидаги социалистик мусобақани уюштиришга масъулият билан ёндошдилар. Кўпгина қишлоқ Советлари 1988 йилги халқ хўжалик планларининг асосий кўрсаткичлар бўйича бажарилишини таъминладилар ва мусобақа шартларини муваффақиятли уддаладилар. Социал соҳаларни ривожлантириш амалий ҳал қилина бошлади. Ободонлаштириш, социал-маданий ва маиший объектларни қуриб фойдаланишга топшириш ишлари изга тушди, доимий комиссиялар, депутатлар ва жамоат ташкилотларининг иши активлашди. Бюджетнинг даромад бўйича ҳам, харажатлар бўйича ҳам ижроси таъминланди.

Область Совети ижроия комитети қишлоқ ва посёлка Советлари ўртасидаги социалистик мусобақанинг 1988 йилги якунларини чиқариб, ғолибларни аниқлади. Янгийўл шаҳрининг қишлоқ зонасидаги Куйбишев қишлоқ Совети ижроия комитети (раиси Э. Мирзараҳматов) биринчи даражали диплом, 1000 сўм пул ва битта имтиёзли туристик йўлланма билан мукофотланди. Иккинчи даражали диплом, 700 сўм пул мукофоти ва битта имтиёзли туристик йўлланма Пискент районидаги Оқтепа қишлоқ Совети ижроия комитетига (раиси У. Акромов) бериладиган бўлди. Паркент районидаги Заркент қишлоқ Совети ижроия комитети (раиси М. Аъзамова) учинчи даражали диплом, 500 сўм пул мукофоти ва битта имтиёзли туристик йўлланма билан тақдирланди.

Куйбишев ҳамда Оқтепа қишлоқ Советлари ижроия комитетларига ижроком ходимларига сотиш учун биттадан «Жигули» енгил автомашинаси ажратилади.

Шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларига, давлат муассасалари ходимлари касаба союз комитетларига қишлоқ ва посёлка Советлари ўртасида социалистик мусобақани янада авж олдириш учун ташкилий ва оммавий-сиёсий ишларни кучайтириш, ишни ташкил этиш формаларини такомиллаштиришни мусобақанинг муҳим шартларидан бирига айлантириш вазифаси топширилди.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

● МАМЛАКАТЛАР ● ОДАМЛАР ● ВОҚЕАЛАР ●

МОЗАМБИККА ЁРДАМ БЕРИШГА ЧАҚИРДИ

● НЬЮ-ЙОРК. БМТ Бош секретари Хавьер Перес де Куэльяр халқаро ҳамжамиятни Мозамбик мамлакатига ёрдам беришга чақирди. Исёнчиларнинг хатти-ҳаракатлари, шунингдек, табиий офатлар натижасида бу мамлакат экономикасига путур етган эди.

У БМТ қароргоҳида бўлган махсус кенгаш қатнашчиларига мурожаат қилиб, мазкур мамлакатдаги аҳвол барқарорлашиши, аҳолининг, шунингдек «Мозамбик миллий қаршилиги» қуролли гуруҳлари терроридан ва очликдан қутулиш мақсадида ватанни ташлаб кетишга мажбур бўлган қочоқларнинг жуда катта эҳтиёжларини қондириш учун 380 миллион доллардан кўпроқ пул керак бўлади, деб айтди.

Матбуот конференциясида сўзга чиққан Мозамбик Халқ Республикаси Бош министри Мариу да Граса Машунгу газандаларнинг хатти-ҳаракатлари ташқаридан, жумладан ЖАР территориясидан қўллаб-қувватланаётганлигини уқтирди. Террорчилар уйларни вайрон қилишмоқда, аҳолига озиқ-овқат маҳсулотлари, дори-дармон, кийим-кечак етказиб бераётган автомобилларга ҳужум қилишмоқда.

(ТАСС).

ЯНА СПИД ҲАҚИДА

● ЖЕНЕВА. Европа мамлакатларида расмий рўйхатга олинган СПИД касаллигига йўлиққан кишилар сони ўтган йили 87 фоиз кўпайди. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти шуни маълум қилди.

Унинг маълумотларига кўра, 1988 йил декабрь ойида Европада 19.058 киши СПИД касаллигига йўлиққан. Бу бир йил олдинги кўрсаткичдан 8 минг 877 киши кўп демакдир. Швейцария 1 миллион аҳоли ҳисобига 106,4 киши, Франция (101,6) ва Дания (70,2) ана шу ажал келтирувчи касаллик энг кўп тарқалган мамлакатлар ҳисобланади. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти социалистик мамлакатларда бу соҳада аҳвол анча яхши эканлигини қайд этди — социалистик мамлакатларнинг бирортасида ҳам СПИД билан оғриш миллион аҳоли ҳисобига уч кишидан ошмайди. Европадаги 31 мамлакатда ўтказилган тадқиқотлар асосида ташкилот экспертлари, қон томирига қорадори юбориш билан шуғулланаётган бангилар ўртасида СПИД касаллиги жинсий алоқалар йўли билан тарқалишига нисбатан тезроқ кўпаймоқда, деган хулосага келдилар.

ИРСИЯТИ ЎЗГАРТИРИЛГАН ПАХТА НАВИ

● ВАШИНГТОН. АҚШ қишлоқ хўжалик министрлиги ирсияти ўзгартирилган пахта навини дала шароитида илк бор синаб кўришга рухсат берди. Бу пахта навини ўсимликка «бегона» ирсиятни юборган «Агроцетас» компаниясининг мутахассислари яратишган. Натижада ўсимликнинг ўзида ҳашаротларнинг баъзи турлари учун заҳарли модда пайдо бўлади, лекин у одамлар учун зарарли эмас.

«Агроцетас» компанияси Миссисипи штатидаги Старквилл шаҳри районида пахта янги навини синаш учун тезда ишга киришиш ниятида. Америка Қўшма Штатлари қишлоқ хўжалик министрлигининг чорвачилик ва деҳқончилик инспекцияси хизмати дала синовлари ўтказиш тартибини олдиндан ўрганиб чиққан эди. Ана шу хизмат раҳбари Жеймс Глосcернинг сўзларига қараганда, синов программаси «пухта ўйланган ва экологик жиҳатдан хавфсиздир». Ирсияти ўзгарган пахта навларини етиштириш далаларга ўсимликларни ҳимоя қилувчи кимёвий моддалар билан ишлов бериш керак бўлмаганлиги сабабли катта фойда келтириши мумкин.

Австрия парламентининг доимий бетарафлик тўғрисидаги қонуни ва 1955 йилда қабул қилган давлат шартномаси мамлакатни тўла миллий қарамликдан халос этди. Шунингдек Австрия давлати учун халқаро масалаларда актив иштирок этишга катта имкониятлар яратилди. Суратда: Венадаги «Австрия» конгресслар маркази ва «БМТ шаҳарчаси» биносини кўриб турибсиз.

А. Рухадзе фотоси. ТАСС фотохроникаси.

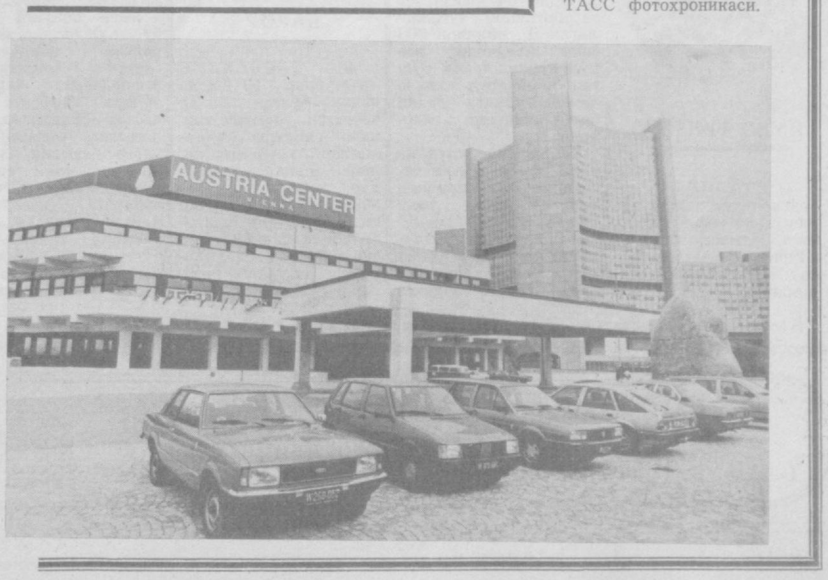

БАЪЗИ МУЛОҲАЗАЛАР ●

БЎЛАЙЛИК

...чон етган. Ҳаттоки мактабларнинг олий маълумотли ўзбек муаллимлари ҳам, кўпинча, рус тилида равон гаплаша олмайдилар, ўз фикрларини баён қилиб беролмайдилар. Улар рус тилидаги мактабга оид кўплаб илмий-методик адабиётни ўқишдан, уларни ўз фаолиятларида ишлатишдан бебаҳра бўлиб қоляптилар.

Илм-фан тараққий этган ҳозирги даврда рус тилини билишнинг ўзи кифоя эмас. Чет тилларни ҳам яхши билишни даврнинг ўзи тақозо этаяпти. Чет эл олимларининг мақола, рисолаларини ўқиш, халқаро анжуманларда қатнашиш, хорижий олимлар, мутахассислар билан мулоқотда бўлишда тил билмаслик туфайли четда қолиб кетмаслигимиз керак. Д. И. Писарев ёзади: «Чет тилларни ўрганиш ҳар қандай шароитда ҳам ақлни пешлайди, бошқаларнинг мушоҳада оламига кириб бориш имкони ва нафосатини англатади».

Ҳозир кўпчилик мактабларимизда чет тили номигагина ўтилади, десак, хато қилмаймиз, ҳаттоки баъзи битирганларнинг етуклик аттестатларида чет тилидан баҳо ҳам йўқ. Ўзбекча мактабни битирган исталган йигит-қиз билан ўзи мактабда ўрганган хорижий тилда бироз суҳбат қилибоқ, бунга ишонч ҳосил қиласиз. Ваҳоланки бу ишга давлатимизнинг жуда катта маблағи сарф бўляпти. Масаланинг бу томони ҳам жиддий таҳлилни талаб қилади.

Тил муаммоси ҳақида гап борганда, кўпинча, тилнинг софлигини сақлашимиз керак, соф ўзбек тилида гаплашишимиз, ёзишимиз керак, деган гапларни эшитасиз. И. С. Тургенев ёзади: «Тилимизнинг софлигини муқаддас билиб сақланг! Ҳеч қачон чет сўзларни ишлатманг. Рус тили шу қадар бой ва ўткирки, бизга қараганда камбағал тиллардан ҳеч бир нарса олишга ҳожат йўқ». Шу гапларни бошқа кўпчилик тилга нисбатан ҳам айтиш мумкин. Мамлакатлар, халқлар орасида борди-келди, илмий-маданий алоқалар, туристик саёҳатлар кенг ривожланяпти. Ҳозир кишиларнинг бир ердан иккинчи жойга бориши осонлашган, ҳозир кишилар бир жойга «боғланиб» қолишмаган. Хоҳланг, хоҳламанг, бошқа халқлар тилидан у ёки бу сўз, иборалар тилимизга киради. Тиллар ўз ривожланиши жараёнида бир-бири билан алоқада бўлади, бир-бирига таъсир этади. Ўзбек тили хонадонда, бозор-ўчарда ишлатиладиган тилга айланиб қолмаслиги керак, уни бойитиш, ривожлантириш, ундаги жило, нафислик, имконлардан оқилона фойдаланиш ҳар биримизнинг бурчимиз. Зеро, К. Г. Паустовский айтганидек, «ўз тилига муносабатига қараб туриб, ҳар бир одамнинг маданий даражасинигина эмас, балки унинг гражданлик қадр-қимматини ҳам аниқ айтиб берса бўлади... Ўз Ватанингга бўлган чинакам муҳаббатингни ўз тилингга бўлган муҳаббатингсиз тасаввур этиш мумкин эмас».

Ўрта мактаблар учун ўзбекча математик терминология яхши даражада яратилган ва ишлатиляпти, дейиш мумкин. Математик терминологияни бунёд этиш, уни амалда қўллаш, синаш, ниҳоятда мушкул ва чидам, доимий изланиш талаб этадиган иш. Қори Ниёзий томонидан ташкил этилган биринчи ўзбек совет мактабларининг 70 йиллигида биз бунга эришдик, холос. Аммо мактаблар учун ўзбекча математик лексика (тил) иборалар ҳали маромига, қиёмига етмаган, яхши «чархланмаган», силлиқланмаган. Ўқувчиларимизнинг риёзий билимлари пастлигининг сабабларидан бири ҳам худди мана шунда, чунки тил ва тафаккур доимо диалектик бирликда бўлади.

Ўзбек тилини бойитиш, ривожлантириш йўлларидан бири — фикримча, рус тилидаги дарсликлар таржимаси билан бирга, ўзбек авторларининг ҳам мос дарсликларини ёзишдир. Ҳозирги аҳвол шундай: ўзбек тили ва адабиёти, баъзан чет тилидан бошқа ҳамма предметлар бўйича мактаб дарсликлари рус тилида ёзилади, сўнгра ўзбекчага таржима қилинади ва худди шу таржима билан бошқа дарслик бўлмагани учун ишлашга мажбурмиз. Бу дарсликлар шу ернинг шароитига мосми, йўқми, бола тушунадими — йўқми — бу билан ҳеч кимнинг иши йўқ. Бу эса баъзи ҳолларда кулгили ҳолатларга олиб келмоқдаки, у муаллимларимизнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлмоқда. Масалан, мактабларимизга киритилган янги предмет — «Оилавий ҳаёт этикаси ва психологияси» предметини болаларимиз Т. М. Афанасьеванинг ўзбекчага ағдарилган «Оила» китоби асосида ўрганишади. Аммо бу китоб ўзбек хонадонидаги, ўзбек оиласидаги ҳаёт этикаси ва психологиясига, руҳга тўғри келмайди, мос эмас. Ҳар бир халқнинг оила этикаси бўйича асрлар давомида шаклланган ўз қарашлари, урф-одатлари борки, уларни олиб ташлаб, бошқа халқ оиласига мансуб одатларни «тиқиштириб» бўлмайди. Авторларимиз эса ўзбек оиласи этикаси ва психологиясига мос келадиган дарслик, қўлланмалар ёзишни пайсалга солмоқдалар. Халқ таълими министрлигидаги ўртоқлар бундай китоб ёзишни ташкил қилишни жиддийроқ ўйлаб кўрсалар тўғри бўларди.

Олий мактаб математика тили ўртачадан ҳам паст ривожланишда. Бизлар ҳам — худди Тошкент медицина институти ўзбек студентлари медицинага оид дарсларни рус тилида эшитишгандек (қишлоқдан келган ўзбек буни тушунадими, йўқми — бунинг сариқ чақалик аҳамияти йўқ!) — III—IV курсдан бошлаб математикага оид махсус курс, махсус семинарларни рус тилида олиб боришни иш шароитининг ўзи тақозо қиляпти, чунки аксарият кафедраларда 10—12 студент бўлиб, уларни ҳам икки группага — рус ва ўзбек группаларига ажратсак, ҳар бирида камсонли студент бўлиб, уларга алоҳида дарс ўтиш давлатга ҳам қимматга тушиб кетади, иккинчидан, махсус курсларнинг ўзбекча математик тили деярли ишланмагани учун ўзбек муаллимлари ҳам рус тилида лекция ўқишни афзал кўряптилар. Натижада олий мактабга хос ўзбек математик тили маълум даражагача ривожланиб, сўнг қотиб қоляпти. Бу фақат риёзиёт фанига эмас, бошқа табиий фанларга ҳам тааллуқлидир. Биз илмий лексикани янада ривожлантиришимиз, русча илмий атама, ибораларга мос ўзбекча аниқ атама ва ибораларни топишимиз керак, ўзбек илмий тилини янада бойитиш, равонлантириш, «чархлаш» лозим, зеро тил ва тафаккур бир-бири билан боғлиқ ва тил бойлиги тафаккур бойлигини билдиради.

Ерли халқ тилини билиш билан бирга, унинг маданиятидан бохабар бўлиш, қадимий урф-одатларини ҳурмат қилиш шу ерда яшаётган бошқа миллат вакилларининг бурчи, қолаверса, уларни ўзларининг маданиятлилиги, одамийлиги, интернационалистлиги даражасининг ўлчовларидан бири, деб биламан. Бу борада ҳам талай ишлар қилишимиз керак. Жумладан, маданиятимиз тарихидан очерклар, классик ёзувчи, шоирларимиз, алломаларимиз ҳаёти, илмий фаолиятидан лавҳалар чоп эта бориш лозим кўринади. Ўзбек олим ва ёзувчилари, ижодий зиёлилари, илғор ишчилари билан, одатда, ўзбек аудиторияси учрашувларини ташкил қиламиз. Нега энди фақат шундай бўлиши керак? Уларни ўзбек бўлмаган аудитория билан ҳам суҳбатларини ташкил қилиш, ўзбек бўлмаган интеллигенциянинг ўзбек аудиторияси билан учрашувлари, мулоқотлари ҳам долзарб масаладир. Оммавий ахборот воситаларидан бу ишда кенг фойдаланиш лозим... Кўнглимдаги шу фикр-мулоҳазаларим билан ўртоқлашар эканман, ҳамон кўз олдимдан жажжи Коленьканинг икки қўлини кўксига қўйиб саломлашгани кетмасди...

Мирфозил МИРЗААҲМЕДОВ,
физика-математика фанлари кандидати, республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи.

ЯНГИ ШЕЪРЛАР

БЎЗЛОВ

Менинг ҳар бир сўзимда
Бир томчи кўз ёши бор.

Расул ҲАМЗАТОВ

Алпон деса Алпондай, Чўлпон деса Чўлпондай ўғил-қизлари бўла туриб қаровсиз қолган, охир-оқибатда қариялар уйидан нажот топган бир мўйсафиднинг ич-ичидан эзилиб, кўзидан ёши тизилиб, хўрланганн сезилиб, беномус фарзандларига бўзлай-бўзлай айтган гаплари:

Кулганим йўқ эди оқпадарлардин,
Ота ё онаси бекадрлардин,
Тайин-тугуни йўқ дарбадарлардин,
Бу кун қўйда қолдим кўзда ёш билан.

Қайда қолди менинг олмос чоғларим,
Шаънига гард-ғубор қўнмас чоғларим?
Етти фалакка ҳам бермас чоғларим,
Энди қайга борай сўққабош билан?

Сенларни деб сочга оқ тушмадими?
Бирларда елкага тоғ тушмадими?
Ахири кўнгилга доғ тушмадими?
Алҳол, ташландиқ бир тошга
айландим.

Бўзлаганда энди кимга бўзлайман?
Қайси жонкуярим, кимга сўзлайман?
Энди бир осуда жойни излайман...
Тўпидан айрилган қушга айландим.

Еру самовотга сиғмайди нолам,
Торлик қилар менга бу икки олам.
Нуради кўрғоним, қулади қалъам,
Ўртана-ўртана ўлиб бўлдим мен.

Тошқин дарё эдим сойга айландим,
Қадди-қомати дол, ёйга айландим,
Энди ҳоли буткул войга айландим,
Қаровсиз самбитдай сўлиб бўлдим мен.

Бағишлаб ўстирдим сенга жонимни,
Жону жаҳонимни, хонумонимни,
Нури дийда, борлиқ меҳр, равонимни,
Ёшлигимни қайтиб бер, ёшлигимни.

Ўз вақтида мен ҳам лочин, нор эдим.
Соялн-салқинли бир чинор эдим,
Майдонда шер билан баробар эдим,
Пешлигимни қайтиб бер, пешлигимни.

Тақдир шайтоний тушга ўхшайди,
Ит теккан ҳаром бир ошга ўхшайди,
Баҳори, ёзи йўқ қишга ўхшайди,
Умидларим сўниб кулга айланди.

Ғам-алам ташвиш чарх урар бошда,
Мусибат тамғаси кўз билан қошда.
Қайга ҳам бораман энди бу ёшда?
Бир куним мунгли бир йилга айланди.

Ўз ўрнимни топдим ғарибхонадин,
Сўраб юрманг яна яхши-ёмондин.
Жудо қилмаса бас энди имондин...
Очиқ кетар бўлди кўзларим менинг.

Топганда ўз ўғил-қизимдин топдим,
Етти ётмас, ўзлик-ўзимдин топдим,
Нури дийда, кўрар кўзимдин топдим,
Хайр-хўш маҳрами розларим менинг.

Бу кунларим сенга элдан қайтмасин,
Қизингдан қайтмасин, улдан
қайтмасин.
Ўт ё сув балоси, селдан қайтмасин,
Қатағон бўлмасин нону туз, ошинг.

Менингдек қисматинг қаттиқ бўлмасин.
Бахтдан бебахтлигинг ортиқ бўлмасин.
Сенга ҳам қисмат тортиқ бўлмасин,
Тилагим, сўнмасин бевақт қуёшинг!

МУНОЖОТ

Сенам ёлғиз, менам ёлғиз,
Сен қайда-ю мен қайда?
Ўртамизда қулзум, тоғлар
Кўришар бир кун қайда?
Менам ёлғиз, сенам ёлғиз.
Мен — ердаман, сен — кўкда.
Етти иқлим юки бордай
Муштдеккина юракда.
Гуноҳимнинг поёни йўқ,
Поёни йўқ оҳимнинг.
Аҳволимга раҳми келар
Ёлғиз қиблагоҳимнинг.
Сенга фидо бўлсин жоним,
Ҳам бахшида борлиғим.
Шундан сенга тун-оқшомлар,
Истиғфор, иқрорлигим.
Толиб бўлган жисму жоним
Истар ором олмоқни.
Ёлвораман, табиатдан
Қайтадан яралмоқни.
Менга насиб қилар бўлса
Гар васлингга етмоқлик,
Менинг учун бу иноят —
Боладай бегуноҳлик.
Кўзларимга зиё бергил,
Зиё бергил қалбимга.
Покланишни қўшиб бергил
Тоат-эътиқодимга.
Яна бағри бутунлик ҳам,
Бардош сабр-тоқат бер.
Қора кунда қаноату
Ёруғ кунда қанот бер.
Менам ёлғиз, сенам ёлғиз.
Мен — ердаман, сен — кўкда.
Озод яшаш орзуси бор
Қафасдаги юракда.
Сенам ёлғиз, менам ёлғиз,
Офтоб — ёлғиз, ой — ёлғиз.
Менинг каби ибодатлар
Қилмиш сенга қай ёлғиз?

* * *

Бу оламни азал бошдин
Дарёи шўр деб билинг.
Хавфу хатар бор ер кундин —
Кунга баттар деб билинг.
Кундин-кунга баттар ерни,
Ё алҳазар, деб билинг.
Алҳазарлик ошиёнин
Бегулизор деб билинг.
Бегулизор элу юртни
Хароб, афгор деб билинг.
Афгор юртни офатлардан
Сақлар шунқор деб билинг.
Шунқорли юрт, вилоятни
Мулки бохтар деб билинг.
Мулки бохтар — бирда поймол,
Бирда мухтор деб билинг.
Мухтор улус осмонида
Порлоқ ахтар деб билинг.
Ахтарли халқ омон бўлса,
Бўлмас хатар деб билинг.
Бир кун келиб ўзининг ҳам
Тонги отар деб билинг.

Тўра СУЛАЙМОН.

● Тошкентда «Саломатлик ҳақида суҳбатлашайлик» шиори остида деворий газеталарнинг анъанавий кўрик-конкурси бўлиб ўтди. Унда Ленин район медицина муассасалари редколлегия коллективлари иштирок этдилар. Мазмун ва безак жиҳатдан 2-болалар поликлиникаси тайёрлаб келган деворий газетага биринчи ўрин берилди. Суратда: жюри навбатдаги деворий газетани кўздан кечираяпти.

А. Рисқиев фотоси. (ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ материаллари изидан

«ТАҚДИРИГА БЎЙСУНМАГАН ҚИЗ»

1989 ЙИЛ 4 МАРТ

Газетада босилган «Тақдирига бўйсунмаган қиз» сарлавҳали мақола билан танишиб чиқдик. Янгибозорлик ижодкор қиз — Муҳаббат Мирзаева тақдири ҳақида куюнчаклик билан ёзиб, ундан Ўзбекистон Ёзувчилар союзини хабардор қилгани учун мақола муаллифига миннатдорчилик билдирамиз.

Республика Ёзувчилар уюшмасининг Тошкент область бўлими бу ижодкор фаолияти, ижоди билан шуғулланишни ўз зиммасига олади. Биз тажрибали ижодкорлар билан маслаҳатлашиб, Муҳаббат Мирзаеванинг таржималари савияси ҳақида маълум бир қарорга келганимиздан кейин редакцияга қўшимча маълумот берамиз.

Усмон АЗИМОВ,
Ўзбекистон ССР Ёзувчилар уюшмаси Тошкент область бўлимининг масъул котиби.

«ҚАЧОН ЁРДАМ КЎРСАТАСИЗ?»

Район медицина муассасаларидаги камчиликлар газетанинг шу йил 3-январь сонида босилган юқоридаги сарлавҳали мақолада кўрсатиб ўтилган эди. Ўтган 18 йил ичида районда соғлиқни сақлаш ишларига деярли эътибор берилмаган. Кейинги вақтларда район Совети ижроия комитети соғлиқни сақлаш ишларини ривожлантириш ва унинг моддий базасини мустаҳкамлашга жиддий эътибор бериб, қатор тадбирлар белгилади ва уни амалга оширмоқда.

Ўтган йили Серго номли совхозда участка шифохонаси учун коттеж биноси қайта жиҳозланиб фойдаланишга топширилди. Бундан ташқари 50 ўринли шифохона ишлаб турибди. Эйвалек посёлкасида ўтган йили 150 ўринли медицина-санитария қисми учун бино қурилиши бошланди. Унинг ҳузурида поликлиника ҳам мавжуд бўлиб, кунига 200 беморга хизмат кўрсатади. Худди шундай шифохона ва поликлиника қурилиши Телов қишлоғида ҳам амалга оширилади. Ҳозир унинг лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланмоқда. Куйбишев номли совхознинг маъмурий биносида ҳам ҳозир қишлоқ амбулаторияси иш бошлади.

Мақолада медицина тармоқларида малакали врачлар етишмаслиги ҳам кўрсатиб ўтилганди. Ҳақиқатан районда рентген аппаратларида ишловчи, педиатр, невропатолог врачлар етишмайди. Бундай мутахассисларни сўраб ҳар йили область соғлиқни сақлаш бўлимига мурожаат қилинмоқда. Лекин талаб қондирилмаяпти. Шифохоналарни турли медицина жиҳозлари билан айниқса, шприц ва ниналар билан таъминлаш ишлари ёмон аҳволда. Қатор даволаш муассасаларида аллақачон ҳисобдан чиқариб ташланиши лозим бўлган медицина асбобларидан фойдаланилаяпти.

Оҳангарон район Совети ижроия комитети раиси Ю. Қўлдошев редакцияга юборган жавобда районда медицина хизматининг ҳақиқий аҳволи, моддий-техника базанинг заифлиги, малакали врачлар етишмаслиги каби жиддий нуқсонларни эътироф этиш билан бирга бундан буён медицина муассасалари ишини яхшилаш юзасидан кўрилаётган чоралар ҳақида ўз фикрини билдирган.

«БИЗ ТУЗАТАМИЗ, УЛАР БУЗАДИ»

Хабарда кўрсатилган камчиликлар текширишда тасдиқланди,— дейилади Ленин район Совети ижроия комитетининг раиси Ш. Ҳикматовнинг жавоб хатида.

Ҳақиқатан газетанинг 12-январь сонидаги хабарда кўрсатилганидек, 1986 йилда «Таштеплокоммунэнерго» трестининг ходимлари иссиқлик йўлида мавжуд бўлган камчиликларни бартараф этиш ишлари билан шуғулланган. Мавжуд камчиликларни бартараф этиб, бузилган кўчаларни, сув йўлларини, меҳнаткашларнинг уйлари олдиларидаги ўнқир-чўнқирларни тузатмай кетиб қолишган. Шу кунларда кўрсатилган камчиликлар тузатилиб, сув йўллари тартибга келтирилди. Кўчалар асфальтланди, чиқиндилар ташиб кетилди.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

18 АПРЕЛДАН БОШЛАБ

«ЖАҲОН КАРНАВАЛИ» ЦИРК ТОМОШАЛАРИ

ПРОГРАММАДА:

ўргатилган маймунлар.

Ҳайвон ўргатувчи — Бутуниттифоқ конкурсининг лауреати — Виктор КРАЧЕНОВ;

отда юриш олий мактаби;

эквилибристларнинг чиқишлари.

Манежда П. ТОЛДОНОВ раҳбарлигидаги масхарабозлар группаси.

2 бўлимдан иборат ранг-баранг катта программа.

ТОМОШАЛАР: иш кунлари — 19.30 да; шанба куни — 16, 19.00; якшанба куни — 12, 15, 18.00 да бошланади.

Олдиндан билет сотиш кассалари дам олиш кунисиз соат 10 дан 20.00 гача очиқ.

Коллектив бўлиб тушиш учун буюртмалар қабул қилинади.

Справкалар учун телефонлар: 44-35-91, 44-35-84, 44-28-04.

ИМОРАТЛАР ВА РЎЗҒОР МОЛ-МУЛКИНИ КОМПЛЕКС СТРАХОВАНИЕ ҚИЛИШ ШАРТНОМАСИ

Ёнғин, зилзила, тошқин, кўчки кўчиши, ер ўпирилиши, мазкур жой учун одатдан ташқари узоқ давом этган ёғингарчилик ва қор босиб қолиши, иситиш системаси, водопровод ва канализация тармоқларидаги авариялар ва бошқа кўпгина ҳолларда иморатлар ва рўзғор мол-мулкига етказилган зиён ўрнини тўлароқ қоплаш имкониятини таъминлайди.

БУ ТУРДАГИ СТРАХОВАНИЕ ҚОИДАЛАРИДА ҚУЙИДАГИЛАР КЎЗДА ТУТИЛАДИ:

иморатлар ва мол-мулкни алоҳида страхование шартномалари бўйича тўланганига нисбатан комплекс страхованиеда страхование тўловлари анчагина камаяди;

фақат иморатга ёки фақат мол-мулкка зарар етганлигидан қатъий назар страхование пули тўланади.

Ягона страхование суммаси камида 5000 сўмдан иборат бўлади. 5000 сўмга шартнома тузиш учун иморатлар ва мол-мулкни кўздан кечириш шарт эмас.

Страхование тўловларининг тариф ставкаси бир хил — йилига ҳар 100 сўмдан 35 тийинни ташкил этади. Шартнома бир йилга тузилади.

Комплекс шартноманинг амал қилиш даврида страхование пулини кўпайтириш мумкин. Бу ҳолда асосий шартнома муддати тугашигача қолган вақт учун қўшимча шартнома тузилади.

Страхованиенинг мазкур тури ҳақида тўлароқ маълумот олиш учун Госстрах инспекциясига ёки страхование агентига мурожаат қилинсин.

ДАВЛАТ СТРАХОВАНИЕСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ БОШҚАРМАСИ.

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги

42-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989—1990 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти қуйидаги касблар бўйича юқори малакали мутахассислар тайёрлайди: сигареталар ишлаб чиқариш, машина ва агрегатларнинг оператори, токарь, электр пайвандчи, слесарь-ремонтчи.

Машғулотлар группалар комплектлашувига қараб бошланади.

Билим юртига ўрта маълумотга эга бўлган Тошкент шаҳри, шаҳарга яқин районларда яшовчи ва Совет Армияси сафида ўз хизмат бурчини ўтаб қайтган ёшлар қабул қилинади.

Ўқувчилар стипендия билан таъминланадилар.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида уларга ишлаб топган маошининг 50 проценти берилади.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртини аъло битирган ўқувчиларга олий ўқув юртларига киришлари учун йўлланма берилади.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатлар топширилади: паспорт, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, турар жойидан справка, 4 та фотосурат (3х4 см.).

АДРЕС: Тошкент шаҳри, Ж. Обидова кўчаси, 70-уй (8, 24, 51, 91, 72-автобуслар; 2, 16, 22, 25, 28, 29-трамвайларнинг «Ғалаба боғи» бекати). Телефонлар: 34-37-13, 34-57-13.

МАЪРИФАТ КИТОБИ

• Тақриз •

ЙИГИРМА йилдирки, профессор Исматилла Абдуллаев XI асрнинг машҳур ёзувчиси, филолог ва тарихчи олими Абу Мансур ас-Саолибийнинг ҳаёти, ижодий фаолияти ва илмий-адабий меросини тадқиқ этиш, таржима қилиб нашр этиш, танқидий матнини яратиш билан шуғулланиб келмоқда. У ўзининг кўп йиллик кузатишлари натижасини иккита илмий рисолада оммалаштирди: ёзувчининг катта илмий, адабий-эстетик аҳамиятга эга бўлган «Ятимад-даҳр» асарини рус ва ўзбек тилларига таржима қилиб нашр эттирди: Саолибий асарларига суяниб VI—XI асрларда Хуросон ва Мовароуннаҳрда яшаб ижод этган ўнлаб арабийнавис шоирлар ижодий меросини тўплаб кенг китобхонлар оммасига тақдим қилди.

Яқинда олим Саолибийнинг ҳанузгача китобхонларга маълум бўлмаган асари — «Китоб латоиф ал-маориф» («Ажойиб маълумотлар ҳақида китоб») ни нашр эттирди. Мазкур асарда Саолибий VI—XI асрлардаги Арабистон, Эрон ва Ўрта Осиё халқларининг тарихи, маданияти, адабиёти, китобат тарихи, дини, расм-русумлари, турли-туман ажойиботлар, оддий халқ ва ҳукмронлар хулқи ҳақида қизиқарли фактларни баён этган. Халифалар, хонлар, амирлар, умуман, ҳукмрон табақаларга мансуб бўлган ярамас ғайриинсоний хулқ-одатларни қаттиқ танқид қилади. Котиблар ҳақида гапирганда, Муҳаммаднинг шахсий котиби Абдулла Ибни Абсарҳ ҳақида қизиқарли маълумотлар келтирган.

Шаҳарлар хусусида гап борганда эса «Араблар Хуросондан келтирилган ҳамма ҳарир либосларни Марвники, у ердан келтирилган ҳамма юпқа либосларни «шоҳийи жаҳони» деб атардилар. Чунки Марв улар наздида Хуросоннинг онаси, шунинг учун уни «Шоҳижаҳон» деб атаганлар», деб ёзади. Демак, Шарқда Марвнинг иккинчи номи «Шоҳижаҳон» бўлган. Саолибий VII асрда араблар Хуросон ва Мовароуннаҳрни забт этгандан сўнгги йилларда ерли халқларнинг босқинчиларга муносабатлари хусусида ранг-баранг далилларни санаб ўтади. Араб ҳукмронларини лаънатлаб қўйган лақабларини ҳам қайд этган. Масалан, Хуросон аҳли халифалик нойиби Саъд Ибни Абдулазизни «Хузайна» (озод қилинган чўри), Самарқанд аҳли эса ҳоким Асад Ибни Абдуллоҳни «зоғ» (қора қарға) деб аташган.

Китоб «Ас-Саолибий ва унинг «Китоб-латоиф ал-маориф» асари» деган сўзбоши, таржима, луғат ҳамда шарҳлардан иборат. Муқаддимада муаллиф китобхонни Саолибийнинг ҳаёти ва ижодий мероси билан батафсил таништиради: унинг шоир ва ёзувчи, олим сифатида XI аср Ўрта Осиё халқлари маданияти тараққиётида тутган ўрнини кўрсатади. Асарнинг тили ниҳоятда оғир ва мураккаб бўлишига қарамай, мутаржим унинг ўзига хослигини сақлаган ҳолда таржима қила олган. Китоб охирида илова қилинган изоҳлар матнда учрайдиган тарихий ва афсонавий шахслар, географик атамалар, муаллиф фойдаланган манбалар хусусида анча мукаммал маълумот беради. «Китоб—латиф ал-маориф» жиддий адабий қимматга ҳам эга. Чунки унда кўплаб арабийнавис шоирлар, уларнинг тахаллуслари ҳақида қимматли маълумотлар мавжуд. Чунончи, Саолибий бухоролик Муродий, самарқандлик Бўстий сингари шоирларнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида мукаммал маълумот берган, уларнинг илм аҳлига ҳозиргача номаълум шеърларидан намуналар келтирган.

Китоб айрим камчиликлардан ҳам холи эмас. Негадир асарнинг Баҳром Гўр, Искандар, Хусрав Парвиз, Химарий Марвон ва бошқа ўнлаб тарихий шахслар ҳақида, араб ва эроний халқларнинг қадимий ҳунармандчилиги, урф-одати, ҳарбий санъати хусусида маълумот берадиган биринчи боби тушириб қолдирилган. Бундан ташқари, мутаржим муқаддимада асар бошларидаги масалалар таҳлили жараёнидада фикрнинг тадрижий такомилига эътибор бермай парокандаликка йўл қўйган, баъзи сўзлар, номлар ва географик атамалар изоҳида етишмовчиликлар, саёзлик ва чалкашликлар ҳам мавжуд.

«Китоб латоиф ал-маориф»нинг таржима қилиниб оммалаштирилиши китобхонларга хуш ёқади. У бизнинг VII—XI асрлардаги Хуросон ва Мовароуннаҳр халқлари маданияти, тарихи, этнографияси ҳақидаги билимларимизни бойитишга кўмаклашадиган нодир асарлардандир.

Лекин афсуски шундай нодир манба атиги минг нусхада нашр қилинган, холос. «Фан» нашриёти келгусида буни ҳисобга олар деган умиддамиз.

Ҳ. ҲОМИДОВ,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг доценти.

СПОРТ

ЖАҲОН ЧЕМПИОНАТИ ЎЙИНЛАРИ

✦ ШВЕЦИЯДА хоккей бўйича навбатдаги жаҳон ва Европа чемпионати ўйинлари давом этмоқда. СССР терма командаси ўзининг биринчи ўйинини АҚШ хоккейчилари билан ўтказиб, 4:2 ҳисобида ғалабага эришди. Биринчи бўлимда ҳисоб 2:2 бўлди, иккинчи бўлимда эса томонлар шайба кирита олмадилар. Фақат учинчи бўлимдагина совет спортчилари иккита шайба киритишга муваффақ бўлишди.

СССР терма командаси иккинчи учрашувни ГФР вакиллари билан ўтказиб, 5:1 ҳисобида ғалабага эришди.

САФАРДА ДУРАНГ

✦ МАМЛАКАТ чемпионати биринчи лигаси қатнашчилари навбатдаги тур ўйинларини ўтказишди. Тошкентнинг «Пахтакор» футболчилари Воронежда «Факел» меҳмони бўлдилар. Бу учрашувда ҳисоб очилмади. Қолган ўйинларда қуйидаги натижалар қайд этилди: «Котайк» — «Торпедо» — 4:0, «Динамо» (Ст) — «Шинник» — 1:0, «Ростсельмаш» — «Қайрат» — 2:2, «Даугава» — «Спартак» — 1:1, АСК «Карпати» — «Нефтчи» —0:1, «Нистру» — «Металлург» — 1:0, «Таврия» — АСК (Р) — 2:1.

Тўртинчи тур ўйинлари эртага бўлади. «Пахтакор» сафарда «Ростсельмаш» командаси билан учрашади.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ИМЗО ЎРНИГА

✦ ИТАЛИЯДА саводсизликка қарши кураш ҳали бери ниҳоясига етмаса керак. «Унита» газетаси катта ёшдагиларни текшириб кўриб, ана шундай фикрга келибди. Газетада аҳолининг 22 фоизи бошланғич маълумотга ҳам эга эмаслиги хабар қилинган. Бундан ташқари улардан 44 фоизи ўрта мактабни тугалламаган, 1 миллион 608 минг италиялик эса қўл қўйиш лозим бўлган жойларда имзо чекиш ўрнига оддий белги қўйишар экан, холос.

Маъмурият зудлик билан бу вазиятни тузатишга киришиш ниятида. Бир неча шаҳарларда 30 дан 50 ёшгача бўлган одамларга малака ошириш курслари очилган бўлиб, улар бу ерда ўз маълумотларини бойитиш билан шуғулланадилар.

МАХСУС ҚАРОР

✦ ТАЙВАНЛИК маъмурлар 18 ёшдан кичик бўлган ёшлар чекишини, тамаки чайнаш, спиртли ичимликлар истеъмол қилиш, шунингдек, барлар, дансинглар ва бошқа кўнгил очар жойларга киришларини тақиқлайдиган махсус қарор қабул қилишибди. «Бундай жойларда бўлиш уларнинг саломатлигига нохуш таъсир кўрсатиши мумкин», дейишмоқда. Ана шулар ҳақида «Чжунго хуаньцзин бао» газетаси тўла маълумот берибди.

Янги қонунга кўра бу ҳужжатда келтирилган қоидаларни бузган ўсмирларнинг ота-оналари, тарбиячилари бевосита жавобгар бўладилар. Балоғатга етмаган ёшларга тамаки, спиртли ичимлик сотган дўконларнинг сотувчиларига ҳам йирик жарима солинади. Агар ўсмирлар кичик кафе, кўнгил очар жойларда, рақс майдончаларида қўлга тушиб қолсалар, бўлиб ўтган вазиятга қараб уларнинг ота-оналарига ёки ана шу «кўнгил очар муассаса»га жарима солинади. Шунингдек, содир этилган ҳодисанинг қандайлигига қараб қондада бу жойларни бутунлай ёпиб қўйишгача боришлари мумкин.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЧКИ ИШЛАР БОШҚАРМАСИДА

ҚОТИЛНИ ТОПИШГА ЁРДАМ БЕРИНГ

6 апрелдан 7 апрелга ўтар кечаси Куйбишев район Високовольтний массивида 1949 йилда туғилган, милиция майори Игорь Олегович Павловични ўлдириб кетишди.

И. О. Павловичга 106-уйдан 50 метрлар чамаси нарида, 14- ва 19-автобуслар бекатига бориладиган йўлакда ҳужум қилинди.

Жиноятчилар яширинишга муваффақ бўлдилар. Шу нарса аниқландики, улардан бири новча, бўйи тахминан 185—190 сантиметр, қоматдор, сочи «Боб» модели асосида олинган, орқа сочи эса олинмай, узун қилиб ўстирилган. Ҳужум қилинган чоғда у кўк рангли жинси, енглари калта қилиб қайтарилган кўйлак ёки қизил майкада эди. Иккинчи жиноятчи — бўйи пастроқ, ўша пайтда соқоли олинмаган, оқиш костюмда эди.

Тошкент шаҳар ички ишлар бошқармасининг жиноий-қидирув бошқармаси бўлиб ўтган шу машъум воқеа хусусида бирор маълумотдан хабардор бўлган кишиларнинг ҳаммасини милиция ходимини ўлдирган шахсларни аниқлашда ёрдам беришни сўрайди. Ҳатто тасодифий, бир қарашда аҳамиятсиз бўлиб туюлган кичик факт ҳам бу жиноятни очишга кўмаклашиши мумкин. Балки, кимдир ўша жойдан пиёда ёки транспортда ўта туриб, қотилларни кўрган бўлиши мумкин.

Қуйидаги телефон номерларига хабар қилишингизни сўраймиз: 02, 56-99-10.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 224808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.